Poštnina plačana v gotovini.
ŠTEV. 257. V LJUBLJANI, sobota, 12. novembra 1927. Posamezna številka Din 1·— LETO IV.

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvzemši nedelje in praznike.
Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20·—, inozemstvo Din 30·—.

Neodvisen političen list.
UREDNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.
UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.
TELEFON ŠTEV. 2852.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Nekulturna trmoglavost

Skoraj bo tako, da se jugoslovanski državljan ne bo moral nobene stvari tako zelo bati, ko štedenja, kadar ga pričenjajo izvajati v Beogradu. Vedno še to štedenje izvršuje na tako čudne in tako napačne načine, da bomo morali vsi kmalu prositi Boga, da nas reši pred beograjskim štedenjem. To štedenje ima namreč to posebnost, da se štedi tam, kjer ni mogoče nič ali zelo malo prištediti, da pa se ne štedi tam, kjer se vrši zapravljanje na veliko. Tako se hoče vedno štediti pri že itak prenizkih plačah nižjih uradnikov ter še pri onih izjemnih investicijah, ki še zalezejo v proračun, ne štedi pa se ne pri nabavah in ne pri raznih komisijah in potovanjih in ravno tu gredo milijoni — v maloro.

Zlasti mnogo pa bi o tem napačnem štedenju mogla povedati ljubljanska univerza. Vselej, kadar pride proračun na vrsto, se pojavijo tudi najprej govorice, potem pa različne vesti o nameravani ukinitvi medicinske in tudi tehnične fakultete. Prav tako je, ko da profesorji na ljubljanski univerzi sploh ne bi imeli drugega dela, ko da se vse leto bore za ohranitev edine slovenske univerze.

Da se ta obupno žalostna pesem ponavlja leto za letom, pač ne more biti drugega vzroka, kot da so se nekateri gospodje v Beogradu zaljubili v nekulturno misel, da imamo v Jugoslaviji preveč fakultet in sedaj z neverjetno trmoglavostjo ponavljajo to misel leto za letom. **Samo nekulturna trmoglavost** more priti vsako leto znova s predlogom redukcij na ljubljanski univerzi, kajti vsakdo, kdor le količkaj misli in kdor ljubi našo državo, bi moral tako misel takoj zavrniti. In sicer z vso odločnostjo.

Že sedaj je Jugoslavija razkričana po svetu, da ima denar samo za kanone; ne pa tudi za kulturne in socijalne namene. Ravno sedaj je ta kampanja zaradi italijanske marljivosti zopet živa. In ravno sedaj naj v Parizu in drugod po svetu, kjer vse dela na tem, da se otvarjajo vedno nove fakultete, izvedo, da mi odpravljamo fakultete, pa čeprav jih imamo tako malo, da jih manj sploh ne moremo imeti! Ne, kdor hoče, da bo ugled naše države po svetu rastel, ta mora fakultete odpirati in obstoječe izpopolnjevati, ne jih pa zapirati. Samo nekulturna trmoglavost more ta velik zunanje-političen argument prezreti.

In če bi se res kaj prištedilo. Ljubljanska medicinska fakulteta velja tako malo, da je naravnost čudež, da more tako sijajno zadostiti svoji nalogi. En sam aparat, ki so ga nabavili na beograjski univerzi in ga potem napačno instalirali, je veljal več, kakor pa velja ljubljanska medicinska fakulteta vse leto. Ali pa naj še primerjamo svote, ki se zapravijo in ukradejo pri raznih nabavah z vsoto, ki jo velja ljubljanska medicinska fakulteta? Ne, gospodje! Z ukinjenjem ljubljanske medicinske fakultete se ne more nič prihraniti, pač pa se lahko temeljito zapravi ugled države.

Pa še nekaj! Slovenski narod je eno kulturno telo, ki mora imeti svojo popolno univerzo. To je zahteva vseh zahtev in tu ni mogoč noben kompromis. **Kdor se zaleti v ljubljansko univerzo, ta se zaleti v slovenski narod!** Ljubljanska univerza ni nobeno strankarsko vprašanje, temveč vprašanje vsega slovenskega naroda. Zato je tudi vsako strankarsko izkoriščanje tega vprašanja nedopustno, kar si naj gospodje pri SDS zapomnijo.

Iz vseh teh vzrokov smo prepričani, da ostane ljubljanska univerza neokrnjena in da **dobi medicinska fakulteta še svoj peti semester.** Čeprav pa smo v to trdno prepričani, smo vendar napisali ta opomin, ker je čas, da se neha tudi ona nekulturna trmoglavost, ki smatra za državniško modrost, da vsako leto z nemogočim predlogom razburja slovensko javnost ter škoduje državnemu ugledu na zunaj ter ovira konsolidacijo države na znotraj!

Pakt s Francijo podpisan.

Paris, 12. nov. Včeraj ob 5. popoldne so v palači zunanjega ministrstva na Quai d' Orsayu natančno po določenem ceremonielu Poincaré in Briand v imenu Francije ter dr. Marinković in dr. Spalajković v imenu kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev podpisali pogodbo o prijateljstvu in nenapadanju kakor tudi konvencijo o razsodišču. Pri tej priliki so imeli državniki pomembne govore, v katerih so še enkrat povdarili vžanost doseženega sporazuma in natančneje določili njih pomen za ohranitev miru in za zmago idej Zveze narodov. Ko so bile ceremonije opravljene, so zunanji ministri sprejeli zastopnike tiska.

Paris, 12. nov. Ko sta Briand in Marinković podpisala pogodbo, je bilo izdano službeno poročilo, v katerem se povdarja, da je bila ob podpisu pogodbe med Jugoslavijo in Francijo ugotovljena popolna soglasnost obeh žunanjih ministrov glede vprašanj, ki se tičejo obeh držav, in sicer vse to v duhu načel Zveze narodov. V zvezi s tem se bodo začela pogajanja za rešitev nekaterih važnih gospodarskih vprašanj obeh držav.

Polslužbeno se je dognalo, da so se že pred podpisom pogodbe začela pogajanja za ureditev predvojnih srbskih dolgov v Franciji.

IZJAVA BRIANDA.

Po podpisu pogodb je izjavil **Briand** novinarjem: **S podpisom pogodb o prijateljstvu in o arbitraži je samo formalno potrjeno stanje, ki je že davno obstojalo. Ko bodo pogodbe še ratificirane, jih predložimo Zvezi narodov v registracijo, potem bodo pa tudi objavljene.** Takrat se bo tudi vsak lahko prepričal, kako tendenciozne so bile vesti, ki so se zadnji čas razširile. Pogodbe so zgrajene na načelih Zveze narodov. **Njih namen je, da služijo miru in da čuvajo pridobitve sedanjega stanja.** One torej niso naperjene proti nikomur. Da je pogodba o prijateljstvu podpisana šele danes, čeprav je gotova že več kot leto dni, se je zgodilo zaradi tega, ker se je pričakovalo, da se bo pogodba sklepala na širši osnovi. Toda tudi danes še ni izključeno, da se ne bi enaka pogodba sklenila še z neko drugo državo.

Dr. Marinković je izjavil, da **še ne ve, ali se bo pri povratku oglasil tudi v Rimu.** Eno je gotovo, to je, da je bila Italija o poteku pogajanj natančno obveščena.

Kar se tiče **balkanskega Locarna**, je izjavil Briand, da je on velik optimist in da se nadeja, da pride do sporazuma med balkanskimi narodi in državami. Začeti morati v tem pogledu Jugoslavija in Bolgarija.

FRANCOSKO ČASOPISJE PROTI ITALIJANSKIM HUJSKARIJAM.

Paris, 12. nov. Včerajšnja »Le Temps« in »L'Oevre« odločno nastopata proti pisavi italijanskih listov o priliki podpisa francosko - jugoslovenske pogodbe o prijateljstvu in naglašata, da je ta pakt popolnoma v skladu s statuti Zveze narodov in zasnovan na podlagi mirovnih načel Zveze narodov.

»L' Home libre« piše, da je Jugoslavija že leta 1924 sklenila z Italijo pakt o prijateljstvu, a takrat v Franciji ni nihče protestiral proti temu. Zato je čudno, kako da zdaj italijanski tisk nastopa proti sklenitvi francosko - jugoslovenskega pakta. Saj je vsakomur jasno, da je odvisno samo od Mussolinija, ali se ta pakt razširi tudi na Italijo ali ne.

NESVOBODNO ITALIJANSKO ČASOPISJE.

Rim, 12. nov. Včerajšnji listi so prinesli vesti o možnosti, da se sestaneta Mussolini in dr. Marinković. Značilno je, da niti en rimski list ni te vesti niti potrdil niti dementiral, niti se spustil v kakršnekoli komentarje.

PROSLAVA PREMIRJA V FRANCIJI.

Paris, 12. nov. Večraj se je v vsej Franciji proslavila obletnica premirja. Predsednik republike, člani vlade in mestni zastopniki so odšli na grob neznanega junaka. Po enominutnem molku je mestni upravnik dolil olja v svetilko, ki večno gori na grobu.

POGREB DR. POLIĆA.

Zagreb, 12. nov. Včeraj je bil slovesen pogreb dr. Polića, ki so se ga udeležili zastopniki vojske in vlade, zastopniki raznih kulturnih institucij in društev iz Zagreba, Beograda in Ljubljane. Tudi zastopnik prosvetnega ministra je bil poleg. Pogreb se je izvršil na državne stroške. Bilo je več govorov. Med drugimi so govorili dr. Müller, rektor zagrebškega vseučilišča, dr. Kašumović v imenu prosvetnega ministra in Slobodan Jovanović v imenu beograjskega vseučilišča. Kot zastopnik ljubljanskega vseučilišča je govoril dr. Leonid Pitamic, ki je izvajal, da prihaja v imenu ljubljanske univerze izkazat zadnjo čast velikemu človeku. »Ni moja naloga«, je dejal, »da ocenim njegove zasluge, ki jih ima za svoj narod. Izraziti moram samo veliko žalost ljubljanske univerze.« Želi pokojniku sladak počitek v domači zemlji, ki jo je tako ljubil.

V imenu hrvatske federalistične kmečke stranke je govoril dr. Albert Bazala, v imenu pravniškega društva dr. Peleš, v imenu društva za pospeševanje interesov Zveze narodov pa dr. Valter.

DELO ANKETNE KOMISIJE BO SKORAJ KONČANO.

Sarajevo, 12. nov. Včeraj dopoldne je anketni odbor nadaljeval svoje delo v Sarajevu. Pregledal je neke spise, ki se nanašajo na volitve. Zaslišan je bil veliki župan sarajevski Milan Nikolić. Člani anketnega odbora odpotujejo danes v Kreševo, kjer so se istotako vršile nepravilnosti. V torek odidejo v bihaško okrožje. Anketni odbor ne bo o svojem predlogu odločal v Sarajevu, temveč bo končno sklepal šele v Beogradu, ker bodo tam še preje zaslišali beograjskega sodnika Predića, ki je bil predsednik volilnega odbora v Kreševu. To bo zadnje zaslišanje v celem anketnem delu te komisije. Kakor izgleda, se bo v sarajevskem okrožju izvršila korektura glede mandatov, ki so jih dobili radikali. Za poslanca bo določen najbrž Kosta Gnjatić, ki je bil že preje poslanec, ter bo Milan Popović, ki je bil to pot izvoljen, izgubil mandat. Da bi dobili peti mandat muslimani, je skoro izključeno, ker jim manjka skoro 1200 glasov do mandata.

Zakonski načrt o regulaciji rek.

Beograd, 12. nov. Poljedelski minister je proučil vprašanje regulacije rek in je izdelal elaborat, ki ga je predložil ministrskemu svetu. V tem elaboratu je določena vsota 500 milijonov Din za ureditev rek. Od te vsote naj bi se uporabilo 250 milijonov za regulacijo Save, 35 milijonov za Dravo, 40 milijonov za Muro, 35 milijonov za Donavo in 15. milijonov za Tiso. Za nabavo strojev in orodja je določenih 180 milijonov. Dela bi se razdelila na dve skupini. Začelo bi se najprej s poglabljanjem Save, za kar bi bilo treba 65 milijonov.

Na podlagi tega elaborata je bil izdelan tudi zakonski načrt o izvrševanju teh del. Ta načrt se glasi:

Člen 1: Poljedlski minister se pooblašča, da v 12 letih izvrši nujna dela na Donavi, Savi, Muri, Dravi, Tisi in Begeju, v svrho plovnosti, sposobnosti za splave, odtekanja vode in borbe proti povodnjim.

Člen 2. Finančni minister se pooblašča, da za izvršitev del, ki so omenjena v členu 1, predloži narodni skupščini zakonski predlog o najetju dolgoročnega posojila v višini 500 milijonov Din ali ustrezne vrednosti tuje valute.

Člen 3. Na predlog poljedelskega ministra naj ministrski svet izda pravilnik o upravljanju in uporabljanju tega posojila.

Člen 4. Poljedelski minister bo odobraval posamezne kredite za dela, ki se bodo izvrševala v državni režiji.

Člen 5. Stroški za ohranitev in zboljšanje vodnih zgradb, med gradbo kakor tudi za gradbeno upravo gredo v breme tega posojila.

Člen 6. O izvršenih zgradbah in o porabi posojila se mora vsako proračunsko leto predložiti narodni skupščini posebno poročilo.

Člen 7. Zakon dobi veljavo, ko ga kralj podpiše, izvrševati pa ga morata poljedelski in finančni minister.

REVIZIJA TRGOVINSKE POGODBE Z AVSTRIJO.

Beograd, 12. nov. Pogajanja med našo državo in Avstrijo za revizijo trgovinske pogodbe se bodo pričela 14. t. m. Dne 13. t. m. pridejo sem avstrijski delegatje z Dunaja. Našo delegacijo bosta vodila dr. Milan Todorović in Sava Kukić. Razen tega bodo v naši delegaciji še Aleksander Bodi, Milan Savić, dr. Steinmetz, dr. Stojković, dr. Šmid in Vujičić. Avstrijska delegacija je sestavljena takole: dr. Hilsner, dr. Berdt, dr. Werner in dr. Holler.

KONGRES SELJAŠKE STRANKE PREPOVEDAN.

Bukarešta, 12. nov. Vlada je včeraj prepovedala kongres narodne seljaške stranke, ki naj bi se vršil v Albi Julii dne 20. t. m. Hkrati je vlada izjavila, da bo z vsemi sredstvi preprečila vsak poskus, da bi se kongres vršil.

VEST O DEMISIJI DR. BENEŠA.

Praga, 12. nov. V političnih krogih iznova zatrjujejo, da bo zunanji minister dr. Beneš v najkrajšem času odstopil.

SMRTNA KAZEN ZA PODKUPNINO V RUSIJI.

Moskva, 12. nov. Neki finančni upravitelj je bil zaradi sprejemanja podkupnine in zato, ker je trgovcem zniževal davke, obsojen na smrt. Ker je bila pa za podkupovanje smrtna kazen z manifestom odpravljena, se bo njegov zločin kvalificiral kot protirevolucionarni zločin gospodarske narave.

Besedne igre.

Neverjetno je, koliko blokov smo že doživeli v veselem političnem življenju naše Jugoslavije. Najprej se je vse navduševalo za jugoslovansko demokracijo, potem so prišla razna levičarska gesla, ki so dosegla svoj višek in čudež v mirotvorni in človečanski republiki. Potem pa smo doživljali razne sporazumne bloke. Tako blok bratskega sporazuma, nato blok hrvatskega sporazuma in seljačke demokracije. Ko pa so vsi ti bloki žalostno končali, so prišli na vrsto novi in tako smo končno doživeli tudi to srečo, da je na pokopanem demokratskem bloku nastala nova »seljačko-demokratska koalicija«.

Za vse te bloke so se navduševali sto in stotisoči Jugoslovanov in vendar je vsak tak blok propadel. In vzrok je silno enostaven. Vsi ti bloki so bili samo prazne besede. Kakor da bi vsi naši politiki čitali »Fausta«, tako so vedno znali zakriti pomanjkanje pojmov z novimi gesli. Same besedne igre so bili vsi ti bloki, dočim je dejansko ostalo vse pri starem. Naj je stopila katera naših strank v ta ali oni blok, naj je bila v tej ali oni koaliciji, vedno je ostala njena politika ista in vedno je ostal njen program, (kolikor igrajo pri nas programi sploh še kako vlogo), ostal isti. Tako so delali naši esdeesarji prav isto politiko, ko so bili z Davidovićem v demokratski stranki, kakor so jo delali pozneje, ko so bili proti Davidoviću v SDS. In prav isto politiko so vodili, ko so bili v dobrih odnošajih z radikali, kakor je ostala njih politika do pičice ista, pa naj so se borili proti Radiću, ali pa se zanj navduševali. In volivec je vse to videl in zato je bil teh besednih iger sit in zato danes ne rodi noben nov blok prav nobenega efekta. Ljudje hočejo dejanj, ne pa besed!

In da je tudi nova seljačko-demokratska koalicija samo beseda, dokazuje njen »ustanovni dokument«, kakor je blagovolilo »Jutro« prekrstiti papirnato resolucijo, in isto dokazuje tudi Pribičevićeva izjava.

Niti ene programne stvari ni v tej resoluciji. Prav nič ne vemo, v čem naj ta nova seljačka demokracija obstoji. Ali je prevzel Radić Thurn-Taxisove nazore o agrarni reformi ali pa je Pribičević za mirotvorno rešitev agrarne reforme. V čem naj obstoji to seljaštvo — o tem molči resolucija ko grob.

Ravno tako pa tudi molči o demokraciji. Še tega ne izvemo, če je povdarek demokracija na metodah ali na načelnih stvareh. Absoluten molk v vsakem oziru. Le g. Pribičević je dejal, da ostane tako zvest pristaš jugoslovanskega edinstva, kakor je bil. Kakšno zvezo pa ima ta unitarizem z demokracijo, nismo še nikdar slišali.

Zato pa resolucija tem več govori o taktiki. Do smrti združeni, skoraj pravi resolucija, pri tem pa po ovinku sicer le, toda vendar ne pozabi dostaviti, če pridemo tako v vlado.

In vlada, to je alfa in omega vse te papirnate resolucije. Da bi prišli v vlado, zato nova koalicija, zato ves tam-tam.

Ali bi ne bilo lepše, če bi gospodje to kar naravnost povedali?

Zakaj te besedne igre? Zakaj vsa ta nova gesla? Kaj gospoda res misli, da je jugoslovanski volivec ves blažen, če sliši novo geslo.

Po vseh prejšnjih blokih bo šla tudi nova koalicija, ker država potrebuje dejanj — ne pa praznih besednih iger. Samo to pa je nova seljačko-demokratska koalicija.

Pač pa je dejanje sklenitev francosko - jugoslovenske zvezne pogodbe.

Politične, gospodarske in kulturne prilike v sovjetski Rusiji.

Gledališča.

Ruska umetnost se udinja razrednim težnjam in zahtevam. Zato je morala nujno zapustiil stare kolovoze in kreniti na pota, ki jih začrtava razredna potreba. Iskanje novih smernic opazimo tudi v razvoju ruskega gledališča.

Sovjetska vlada je ustanovila takoj v začetku pri prosvetnem komisarijatu poseben oddelek za gledališče (Teo), ki so mu bila podrejena vsa gledališča v provinci.

Gledališče je vršilo v tej dobi agitacijo in propagando za komunistične ideale. Dramatični krožki, studiji, klubi, provincijalne turneje slavnih gledaliških umetnikov, organiziranje stalnih gledališč, to bi bilo delo v prvih letih revolucije. Zadnja kmetska vas je imela priliko prisostvovati predstavam odličnih umetnikov. Leta 1921 pa se je marsikaj izpremenilo. Predvsem je prenehalo podpiranje provincijalnih gledališč, razen onih v stolnih mestih avtonomnih republik in oblasti. Gledališča so se dala v zakup zadrugam in v poedinih slučajih tudi posameznikom, pri čemer si je obdržlaa država vse prerogative na polju ideologičnega vodstva.

Sedaj razlikujemo v provinci več tipov:

1. Državna gledališča v večjih provincijalnih središčih.

2. Gledališča, ki se vodijo po posameznih državnih organih.

3. Gledališča pod vodstvom Teo-ja prosvetnega komisarijata.

4. Gledališča, ki so dana v zakup gledališkim družbam ali posameznikom.

Tudi v provinci prodirajo že nove oderske forme, ki so v skladu z velikim čarom in pa razrednim gibanjem, ozir. stremljenjem. Dejstvo je, da se je začelo lepo kulturno gibanje tudi med narodnimi manjšinami. Nele židje, Leti, Armenci, ampak tudi Tatari, Kirgizi, Belorusi igrajo v svojem jeziku v svojih gledališčih in izvajajo dela svojih dramatikov.

Klubi in krožki.

Ne smemo pri tem prezreti onega tihega dela, ki so ga opravljali razni klubi in krožki, raztreseni po celi Rusiji.

Naloga klubov obstoja v prosvetljenju ruskega naroda in v navajanju proletarcev k političnem in kulturnem udestvovanju. Klubovo delovanje se razteza na delo med narodom in na delo po raznih krožkih. K delu med narodom moramo prištevati razne koncerte, igre, predstave, debatne večere, ekskurzije itd. Krožki so pa politični, znanstveni, produktivni, umetniški in športni. K umetniškem krožku spada tudi gledališki odsek. Članstvo teh dramskih sekcij je povečini članstvo komsomola (zveze komunistične omladine). Dela, ki se tu predvajajo so neposredno v zvezi z dnevnimi aktualnimi vprašanji in interesi in so prikazana kratko in umljivo. Avtorji teh del so člani sami. Razširjeni so tudi »živi časopisi« (živaja gazeta), ki vsebujejo osnovne prvine časopisja, a v okviru koncertnih in gledaliških prireditev: v predvajanju člankov in pesmi, inscenaciji posameznih dogodkov. »Živ kino«, ki nalikuje pantomini, je tudi razširjen. Eno najvažnejših nalog opravljajo krožki in klubi s tem, da delujejo tudi na dedželi in med vojsko.

Najinteresantnejša forma ljudskega gledališča pa so prireditve na prostem. Tu sodeluje včasih več sto in tisoč ljudi, k čemer se neredko pritegnejo tudi gledalci. Moskva tudi v tem oziru prednjači ostalim mestom.

V Moskvi je vrsta novih revolucijonarnih gledališč, med katerimi zavzema prvo mesto **Meierholdovo gledališče**, imenovano po svojem genijalnem režiserju. Plod njegovih dalekosežnih reform je: uvedba času primernih revolucijonarnih idej na oder, 2. odstranitev stare dekorativne slikarije in 3. uvedba konstruktivne metode. Konstruktivna metoda obstoji v tem, da vpliva celo izvajanja na gledalca tako, kot narekuje cilj igre, 4. uvedba reflektorjev za inscenacijo s kinematografskimi mteodami, 5. gibljivost s tem v svrho ponazoritve dinamike mesta.

V svrho boljšega umevanja omenjam vprizoritev igre »Zemlja se upira«. Pri izvajanju te igre nastopajo na odru vojaški oddelki, pravi avtomobili, motorji in kolesa. Razsvetljava se vrši potom reflektorjev. Na filmskem platnu, ki se nahaja v ozadju se pojavijo razne bojne parole in oznake posameznih epizod, ki se odigravajo. Vsebina »Trust D. E.« (Dajoš Evropa: Sem z Evropo), ki je predelana po istoimenskem romanu ruskega židovskega pisca Erenburga in Kellermanovega »Predora« je tale: Amerikanski kapitalisti organizirajo Trust D. E., da uničijo Evropo. To jim uspe, uničiti pa ne morejo sovjetske Rusije. Pod imenom »Radiotrust« organizira sovjetska unija gradbo podmorskega predora, ki naj zveže Ljeningrad z Newyorkom. V trenutku, ko praznuje trust »D. E.« svojo zmago, proklamira rdeča vojska, ki je prekoračila predor, skupaj z amerikanskim proletarijatom v Newyorku Sovjetsko republiko. Na filmsekm platnu se prikazujejo citati iz Ljeninovih govorov, gesla drugih revolucijonarjev, njihovi portreti itd.

Sodobna ruska **literatura** je verno zrcalo in odsev te velike dobe. Kakor meteorji vstajajo zmerom novi literarni talenti. Stari pisatelji kot Kuprin, Merežkovski, Serapionov, bratje Zajcev, Urvancev, Bjelic, so se izselili in bivajo povečini v Parizu, Berlinu in Pragi. V teh mestih so se ustanovile številne ruske založbe, ki izdajajo klasična pa tudi novejša dela ruskih in tujih piscev.

Tudi v **glasbi** je zavel duh nove dobe. Da omenimo samo Prokofjeva. Njegova opera »Zaljubljen v tri oranže« ki se izvaja tudi te dni v Ljubljani po zaslugi dirigenta g. Štritofa, je napravila tudi na ljubljansko, glasboljubečo občinstvo najgloblji vtis.

O sovjetskem **filmu** se sliši malo. Pred letom dni in več je vzbudil močno cenzurirani »Potemkin« v Berlinu in tudi na Dunaju pravcato revolucijo, kar je registriralo tudi naše časopisje. Njegovo nadaljno predvajanje se je vsled njegove revolucijonarne tendence policijsko zabranilo. V režijskem pogledu stoji ta sovjetski film po izjavi Reinhardta na višku.

To bi ibla medla, miniaturna slika sodobnih socijalnih in kulturnih prilik v sovjetski Rusiji. Zavedam se njene pomankljivosti in nepopolnosti, ker spoznati in doumeti vse to titansko delo, ki ga preživlja po desetih letih revolucije sovjetska unija, je težko. »Saj«, da govorim z Lukašem »tristo let, morda več, morda tisoč let traja že veliki ruski punt«. Bil je Serg. Radonezski, bil tudi Stepan Razin. Bil je Peter Veliki, bil pa je tudi Emilijan Pugačev. Kje je resnica ne vem, in nihče ne more vedeti. Vem samo to, da ruski narod ne sili pod nobeno zgodovinsko korito, in da ne leze v noben kaftan. V bizantinski brokat so ovili njegovo telo, v nemško obleko našemili belo Moskvo, sedaj ga duše v katoržnem jopiču komunizma, a njemu vse skupaj, ne prija... Vsa ta zemeljska oblačila, vse te fasone niso zanj. On ni Azijat in ni Evropejec, ni barbar, in ne divjak. Je večni upornik, brezobličen, objemajoč vse zemeljske oblike. Tisoč let nastopa ruski narod kot upornik... **Nebesa hoče spraviti na zemljo...**«

(Konec.)

- - Širite - -

„Narodni Dnevnik“!

TRI BOBENSKE KANONADE VELJALE 20 MILIJARD DINARJEV.

Feldmaršal Sir William Robertson je imel te dni senzacionelen govor proti oboroževanju in vojni. Za časa svetovne vojne je bil Robertson generalštabni šef in znan kot ultranacionalističen tory, zato je njegov govor v londonski trgovinski zbornici tem večja senzacija.

Feldmaršal je v svojem govoru apeliral na vse, da z vso energijo delajo na tem, da se najdejo pametna pota, ki bi vojno enkrat za vselej preprečila. Že dolgo je proti mnenju, da je najboljše sredstvo proti vojni, če se države na vojno prapravljajo, kakor pravi latinski pregovor: si vis pacem, para bellum! Take vojne priprave morajo nasprotno vojno le pospešiti.

Nikdar v zgodovini ni bilo tako velikih in obsežnih vojnih priprav, kakor v teku zadnjih 50 do 60 let. Nikdar pa tudi ni bilo toliko vojn, ko v tem času. Z moderno vojno združeni neverjetno visoki stroški in velikanske izgube ljudi, vse to bi moralo vsakogar preplašiti pred vojno.

Bobenska kanonada, ki je bila pred napadom angleške infaterije v bitki pri Arrasu, je veljala 13 milijonov funtov, ona pri Messines 17,500.000 in ona pri Ypernu 22 milijonov, tri kanonade torej 52 milijonov funtov (torej skoraj 20 milijard dinarjev). V teh kanonadah je bilo pri Messines izstreljenih 85.000 ton municije, v prvih devetih tednih bitke pri Ypernu pa celo 480.000 ton kanonske municije.

Vojna je postala neznosna in ogabna stvar, ki je za zmagovalca ravno taka katastrofa, ko za premaganca.

Politične vesti.

= **Svetozar Pribičević proti prečanski fronti in še nadalje za unitarizem.** Novinarjem je izjavil Sv. Pribičević, da absolutno ne gre pri ustanovitvi nove seljačke demokratske koalicije za prečansko fronto. »Preveč smešna je taka trditev. Ona je neosnovana že vsled tega, ker se hoče z gotove strani povdariti, da jaz s tem demantiram vse svoje dosedanje politično delovanje, zlasti pa moje delovanje in zagovarjanje jugoslovanskega unitarizma in to v času, ko je to zagovarjanje zahtevalo žrtve in samozatajevanje.« — Gospod Pribičević je ostal torej isti unitarist, kakor je bil. Vsi pa vemo, da ta jugoslovanski unitarizem ni nič drugega ko znani beograjski centralizem. To treba torej pribiti. Sedaj pa bi zelo radi slišali o vsem tem tudi mnenje g. Radića, da vemo, če je tudi on za ta jugoslovanski unitarizem. Zanimalo bi nas pa tudi, kaj reče o vsem tem g. Pucelj, ki sedi v istem parlamentarnem klubu z dr. Žerjavom.

= **Radikali o novi koaliciji.** Ob priliki ustanovitve seljačko-demokratske koalicije je izjavil neki radikal to-le: »Kakšna koalicija? To je trditev brez podlage. Vidi se, kakšen uspeh imajo, ko so postavili dva predsednika. Predsednika sta Radić in Pribičević. Demokrati so imeli s Spahom mnogo več uspeha in vendar se danes zopet razhajamo. Če ponudimo Radiću vstop v vlado, bi takoj zapustil Pribičevića in koalicijo, samo da pride v vlado. Ne verujem v uspeh, ker sta ustanovitelja koalicije Radić in Pribičević.« — Zagrebške »Novosti« pravijo, da tudi radikali in demokrati ne pripisujejo tej koaliciji mnogo pomena.

= **Klasična napitnica St. Radića.** Na skupni večerji je pozdravil St. Radić Pribičevića s to-le klasično napitnico: »Najprej nazdravim našemu in Vašemu Svetozarju, ki je imel smisel in razumevanje, da je prišlo med nami do tako tesnega sodelovanja. Napačno so računali oni, ki so špekulirali na naše prepire. Midva sva se že pred 30 leti sestajala in razgovarjala o tem, kako bomo delali v našem skupnem parlamentu v Beogradu (!!!). G. Pribičević se je izkazal večjega prijatelja (to je pravi junak iz rupe, op. ured.) in lojalnejšega zaveznika, kakor smo pričakovali. Demokracija ne sme in ne more biti samo etiketa in forma, marveč delo. Nazdravljam Svetozarju, s katerim smo odslej eno. Da se nismo zedinili že prej, je pač krivo to, ker je bil on v Ameriki, jaz pa v Aziji (!). Z novimi izkušnjami smo se zopet našli na isti poti in v stremljenju za istimi cilji.« — Ena najlepših je pač ta, da je Radić že pred 30 leti mislil, kako bo govoril v beograjskem parlamentu. Samo ne vemo, zakaj je potem pisal bivšemu Franju Josipu. Ali je mislil, da bo beograjski parlament pod avstrijsko upravo. — In ganljivo je tesno sodelovanje, ki ga bomo sedaj videli med junakom iz rupe in največjim »batinašem«, kakor se je blagovolil svoje dni izražavati g. Radić. — Tudi to se lepo sliši, kadar pravi Radić, da demokracija ni etiketa in forma. Toda, kaj bi dejal g. Stipa Radić, če bi se predrznil kak njegov poslanec, da ne bi bil čisto njegovega mnenja. Razni njegovi disidenti so že več ko dovolj povedali, kako je tudi pri Radiću demokracija često le forma in etiketa. — Najlepša pa je ona, da je bil Pribičević v Ameriki, Radić pa v Aziji in da sta se sedaj našla. Nam se pa zdi, da je ostalo nasprotje isto in da se oba antipoda še dolgo ne bosta zbližala, kvečjemu, če se bosta oba znašla kje v Aziji, kjer bosta etiketirala demokracijo.

= **Ustanovni dokument koalicije** imenuje »Jutro« resolucijo SDS in HSS o skupnem klubu. Slovesne besede so sicer zelo poceni, toda mislimo, da tudi najbolj goreči esdeesarski pristaši ne bi posodili na ta dokument tudi pol dinarja. Noben dokument, temveč samo navadna papirnata resolucija je ustanovitev skupnega kluba med HSS in SDS in če nič drugo, potem jamči za to vsaj Radićevo ime. Pa poglejte v stare številke »Jutra«, če nam ne verjamete.

= **Sovražni si latinski sestri.** Iz Rima poročajo, da je jugoslovansko-francoska zveza še vedno predmet zanimanja časopisov. Na zunaj presojajo listi pogodbo nekoliko mirnejše, toda nezaupanje je še vedno ostalo. Brez dvoma je, da časopisi čisto točno podajajo javno mnenje Italije, če pišejo, da je Francija z zvezno pogodbo z Jugoslavijo zaključila obroč neprijaznosti proti Italiji. Beseda o latinskih sestrah je danes v Italiji izgubila veljavo. Čeprav se povsodi v Italiji kaže nekaka ravnodušnost, vendar pa je gotovo, da že itak zelo obremenjeno francosko-italijansko prijateljstvo ne bo preneslo novega preizkusnega bremena. »Giornale d'Italia« piše: Nočemo misliti, da vzame Francija na sebe v sedanjem tako nevarnem trenutku direktno ali indirektno odgovornost za stremljenja, ki ne bi mogla povzročiti samo vojne na Balkanu, temveč tudi velike izpremembe v evropskem sistemu. Pri tem namiguje list na razne incimu. Pri tem namiguje list na razne incidente, atentate in komitske vpade na jugoslovanski meji. — Skratka: Italijani so razočarani, da latinska sestra ni za italijanske imperialistične aspiracije na Balkanu.

Lenin v prognanstvu.

= **Bratianu se maščuje nad Karlom.** Da zatre karlistično propagando, je dal objaviti Bratianu vsa ljubavna pisma princa Karla. Pisma so natisnjena v faksimilu in v posebni brošuri, ki jo dele v stotisočih izvodov brezplačno nied narod. Karlova ljubavna pisma seveda niso nobeni umotvori, temveč prav običajno pisani in mestoma polna krepkih in banalnih izrazov. Da bi stvar še bolj držala, so ljubavnim pismom dodejani še opisi raznih koruptnih afer, v katere je bil baje zapleten princ Karol. — Objava ljubavnih pisem bo morda zalegla — ker gotovo to absolutno ni — toda postopanje Bratiana je tako podlo in nečedno, ker ima končno tudi princ pravico, da se njegova ljubavna pisma ne objavljajo.

Rojaki!

Vsi do zadnjega na

protestni shod

proti italijanskemu nasilju. Shod se vrši jutri v nedeljo ob 11. uri dopoldne v veliki dvorani hotela Union. Govorijo zastopniki političnih strank gg. dr. Puc, dr. Rožič, Sancin in Tavčar.

Vsi na shod!

Jugoslovenska Matica.

= **Tudi Francija dobi narodno socialistično stranko.** Gustav Hervé, izdajatelj lista »Victoire«, je ustanovil v Franciji narodno socialistično stranko. Na ustanovnem zboru stranke je dejal, da proti Marxovemu socializmu postavlja patriotičen socializem, ki stremi za bratstvom vseh Francozov. Hervé je nato obsodil rusko revolucijo in dejal, da bo pridobil za novo stranko vse delavstvo, ki je bilo doslej organizirano v komunističnih ali kolektivističnih strankah. Nova stranka oznanja narodni in verski mir ter je za revizijo ustave. Na ustanovnem shodu je prišlo do raznih incidentov, ker so zborovanje motili fašisti in komunisti. Radi njih nastopa je tudi moral biti shod predčasno zaključen.

= **Ostra angleška kritika nemškega finančnega gospodarstva.** Z ozirom na pismo reparacijskega generalnega agenta Parkerja Gilberta, da Nemčija zapravlja, piše »Morningpost«: Gilbertovo pismo je sedaj šele odprlo javnosti oči, kako je z nemškimi operacijami. Zavezniki dobe z reparacijami po Dawesovem načrtu samo to nazaj, kar so sami posodili Nemčiji. Vrednost Dawesovega načrta pa se bo videla šele potem, ko se bodo pričele reparacije plačevati z nemškim denarjem. Nobenega dvoma ni, da vodi Nemčija politiko neodgovornega zapravljanja na škodo zaveznikov. Edina svetla točka Gilbertovega pisma je, da je bilo napisano na iniciativo nemške vlade. Stresemannovo opozorilo svojim vojakom, da so vendar vojno izgubili, bi morali zavezniki okrepiti z opominom, da bodo uporabili sankcije, če bi ostala Nemčija trdovratna.

KOMUNISTIČNA LEKCIJA DELAVSKI POLITIKI IN SSJ.

Pod tem naslovom smo v 163. številki »Narodnega Dnevnika« z dne 22. julija 1927 priobčili na podlagi v delavskih listih objavljene polemike trditev, da je g. Ignac Sitter, župan v Trbovljah in oblastni poslanec SSJ, v ljubljanski oblastni skupščini glasoval za predlog, da se v službo ne smejo sprejemati niti komunisti niti republikanci.

Ker smo se prepričali, da je ta trditev brez vsake dejanske podlage, jo preklicujemo ter damo s tem polno zadoščenje g. Sitterju. — Uredništvo »Nar. Dnevnika«.

Pismo iz Trsta.

Kdo je kriv propadanja Trsta? — Kako se razumejo »odrešenci« z »odrešeniki«. — Boljševiška nevarnost v — filmu.

r. s. — V Trstu, 2. novembra.

Članki, ki jih je objavila Mussolinijeva revija »La Gerarchia« o tržaškem prometnem in vobče poslovnem in gospodarskem življenju, so v tržaških poslovnih krogih obudili i zadovoljstvo i nezadovoljstvo. Seveda, razumljivo je, da bo Tržačan zadovoljen, če se piše, da morajo vsi poklicani činitelji, predvsem pa vsekakor vlada, storiti vse mogoče, da se zopet povzdigne tržaški promet, kakor je tudi razumljivo, da ne bo zadovoljen, če se mu očita, da je tudi on sam mnogo kriv, če se mu godi danes toliko slabše, kakor se mu je godilo prejšnje čase.

Prav posebno nezadovoljstvo pa je pobudil med tržaškim trgovstvom članek nekega »Triestina«, ki se pač ni hotel podpisati s svojim imenom, da bi mu Tržačanje ne skočili za vrat, ker jim je povedal tudi nekaj resnice, ki v oči kolje. Sodeč po točni poučenosti, ki jo kaže v vseh stvareh, ki se tičejo zlasti tržaške svobodne luke, bo pisec tega članka najbrž sam ravnatelj tržaške svobodne luke, tržaški narodni poslanec v rimskem parlamentu in bivši državni podtajnik, kapitan Giovanni **Banelli**.

Ta pisec v svojem članku »Severne luke in italijanske luke« očita svoječasnim italijanskim vladam, da v pogodbah, ki so se sklepale po »italijanski zmagi«, niso znale zagotoviti Trstu tistega položaja prve luke v severnem Jadranu, kakor ga je imel pred vojno, da niso znale izviti od premagancev privolitev, ki bi bile jamstvo za procvit Trsta tudi v najoddaljenejši bodočnosti, temveč so se zadovoljile z najmanjšim, kar se je dalo doseči brez težave. Pisec potem pripoveduje, kako so se v tem, ko Trst propada, razvila severna pristanišča, zlasti pa Hamburg, kjer vse sodeluje na čim večji povzdigi prometa, v prvi vrsti pa seveda hamburško trgovstvo samo, dočim pa v Trstu nikakor ni take odločnosti, zlasti pa ne med trgovstvom.

Vlada stori, kar more, toda tržaškemu trgovstvu nedostaja podjetnosti, inicijativnosti, spekulacijske drznosti. Tu ni velikih trgovskih hiš, velikih podjetij, ljudi, ki bi z vso vnemo iskali novih trgov in novih odjemalcev. V tržaški trgovini vlada malomeščanski kramarski duh, katerega se le malokdo iznebi. Dočim so zastopniki in informatorji hamburškega trgovstva razreseni po vsem svetu, se v Trstu v tem pogledu ne stori skoraj nič. Treba inicijative, borbenosti, veliko več pravega fašistovskega duha, da si bo ohranilo svoje stare trgovinske postojanke in si pridobivalo vedno novih.

Tako je gospod Banelli izpovedal tržaško trgovstvo, ki venomer le toži, da mu tuja konkurenca izpodkopava obstanek in da tudi poklicani činitelji ne store za Trst, kar bi morali storiti. In našel se je tržaški trgovec, ki je v tem pogledu res temeljito zavrnil člankarja Mussolinijeve »Gerarchije«. Še pred njim pa je neki »fašist« v »Popolu di Trieste« povedal zelo jasno in krepko, da je bil Trst pač pripravljen, da po vojni zopet obnovi svoje prejšnje trgovinske zveze, pa so se dogajali celo slučaji, da je ravnateljstvo italijanskih državnih železnic brzojavljalo v svet, da je »tržaška luka zaprta za sprejemanje blaga«, ker se je nekoliko več vagonov nakopičilo na progah, ki vodijo v Trst, kar se v prejšnjih časih ob znatno večjem prometu ni nikdar zgodilo. Promet je zato seveda krenil drugam. Trst je s padanjem prometa obubožal in se ne more primerjati z bogatim Hamburgom. In vzeli so Trstu celo njegove starodavne proge v Levanto, v Egipet in Indijo, ki so jih prenesli v Benetke. Za vse to pa Trst ne more zahtevati od države nikakršnih ugodnosti, ki jih nimajo tudi ostale italijanske luke, niti tega ne, da bi sam svobodno storil, kar bi se mu zdelo v njegovo korist, ker bi druge italijanske luke tudi to smatrale za privilegije. Saj celo takoimenovane »jadranske tarife« zavidajo druge italijanske luke Trstu kot nekak privilegij, ki škoduje njim.

Tako ta »fašist«. Za njim pa prihaja omenjeni »tržaški trgovec« v istem fašistovskem »Popolu di Trieste«, kjer piše:

»Tržaški trgovec se more ponašati s svojo delavnostjo in podjetništvom in se postaviti ob stran Hamburžanom in Genovezom, ki so na dobrem glasu. Toda po nesreči se ne morejo vse naše inicijative razviti, kakor bi želeli, toda gotovo ne po naši krivdi, ker prepovedi tranzita, birokratske potežkoče in fitopatološki ukrepi (ukrepi proti prenašanju rastlinskih bolezni) ovirajo velik del naših inicijativ. A kar se tiče razvoja trgovine z našim neposrednim zaledjem, za trgovino z Istro več ko zadostujejo počasna sredstva, ki jih imamo, ter upam, da oni »Triestino« (v »Gerarchiji«) menda vendar ne bo zahteval, da naj pošiljamo svoje trgovske potnike iskat odjemalcev na Kontovel, Bazovico, Lokev in druga taka važna kraška središča. Razširiti moramo pač, kar najbolj mogoče, našo prekomorsko trgovino in trgovino z deželami bivše avstro-ogrske monarhije, ali tu se pričenjajo težave.

»S težavami se je pričela uvozna in tranzitna trgovina z bananami. Avstrijske sosednje dežele so začele dobavljati blago iz Trsta, ker jim je prihajalo hitreje kot pa od drugod. Ali evo vam nenadoma prepovedi uvoza, kar ni tako zlo, ker ni ravno treba, da bi mi jedli banane, toda obenem s prepovedjo uvoza je prišla tudi prepoved tranzita. Seveda v Avstriji vzlic temu jedo banane, toda kupujejo jih v — Hamburgu!

»Skušali smo delati s tranzitom češkoslovaškega krompirja za Egipt, kjer cenijo tržaškega trgovca, ki ima tam doli stare, zdrave trgovinske zveze; toda evo vam zopet prepovedi iz fitopatoloških razlogov, ki pa ne obstoje za Reko, kjer pa ne morejo izkoristiti te okolnosti, ker nimajo zvez in specijaliziranih trgovcev. (Prepovedan je bil tudi uvoz in tranzit krompirja iz Jugoslavije, Avstrije, Madžarske in Poljske. Uvoz je še vedno prepovedan, a tranzit so sedaj dovolili, toda pod tako težkimi in dragimi pogoji, da je popolnoma izključeno, da bi kdo izvegal tranzit preko Trsta.)

»Pred vojno je bilo ogromnega dela s pomarančami iz Jaffe in Španske; dandanes so se morale opustiti te stare zveze, ker je prepovedan tudi tranzit tega blaga preko Trsta. Seveda pa ni prepovedan preko Hamburga, ki je s tem predmetom pritegnil nase mnogo starih zanesljivih tržaških odjemalcev.

»Nekdaj je šla v tranzitu preko Trsta vsa sila raznovrstnega blaga in trgovec, ki je nabavljal blago v Trstu, je našel tu vse, kar je želel; danes pa dobi zaradi raznih prepovedi v Trstu le neko zelo omejeno izber in gre zato rajši v Hamburg, kjer dobi vse in z lahkoto dopolni vagone.

»Do lanskega leta je bilo s Poljsko precej živahne trgovine s palmami; letos je prišla nova prepoved in tržaškemu trgovstvu se je **posrečilo, da je za letos še postreglo svojemu odjemalstvu, seveda le tako, da jim je dostavilo blago po velikih ovinkih, toda v prihodnjem letu zamre tudi ta trgovina.«**

Seveda, če se dela tako, mora tržaška trgovina pešati in pešati in ne pomaga ne vnema ne podjetnost, če za vsako novo tržaško inicijativo takoj prihaja vlada s svojimi prepovedmi. Kaj pomaga potem vse pisarjenje po Musolinijevi »Gerarchiji« in naganjanje tržaškega trgovstva, da naj se navzame fašistovskega duha, če isti fašistovski režim sproti uničuje vse kar zasnuje tržaška trgovska podjetnost, obenem pa še odnaša iz Trsta vse, kar bi moglo podpirati razvoj tržaške trgovine. Tako se potem pač ni čuditi, da so danes Benetke, ki je njim v korist oropala fašistovska vlada Trst njegovih starodavnih levantinskih, egiptovskih in indijskih prog, danes že nadkrilile Trst s svojim prometom in ga porinile na tretje mesto med italijanskimi lukami. (Prvo mesto zavzema Genova). Tako je pač mogoče, da so Benetke, ki so leta 1913. imele komaj 2,663.000 ton prometa, ko ga je Trst imel tedaj 6,147.000 ton, v letošnjem mesecu septembru dosegle 399.574 ton, ko je Trst imel samo 366.819 ton in tržaški promet v prvih devetih mesecih letošnjega leta s 3,569.702 tonama le še za 172.437 ton presega beneškega in ta presežek prav gotovo popolnoma izgine do konca leta. Tako torej Benetke s pomočjo fašistovske vlade, ki jim je kot stari italijanski luki pač mnogo bolj naklonjena kot pa komaj odrešenemu in vsekakor »nezanesljivemu« Trstu, izpodjedajo Trst in ga bodo izpodjedale, da mu končno v resnici ne bo ostalo nič drugega, ko promet z Istro, Kontovelom, Bazovico, Lokvijo in ostalimi »važnimi« kraškimi »središči«! Tako pač plačuje fašistovska Italijo tržaško navdušenje zanjo, seveda nekdanje, kajti danes ga zastonj iščete; ne najdete ga niti z lučjo ob belem dnevu!

Danes se Tržačan le še porogljivo smeje vsemu, kar mu pripovedujejo o skrbi in zanimanju Italije zanj in njegove stvari, ko le predobro čuti na svoji lastni koži, da je vse to le — humbug, »pajacada«.

»Poglejte jih, kakšni so!« — mi je dejal neki tržaški trgovec, s katerim sem govoril o zgoraj omenjenih prometno - trgovinskih vprašanjih. »Kakor da bi jim bilo vse leto en sam pustni dan! Koliko smeha, koliko roganja, koliko žgočih dovtipov je bilo oni dan vsepovsod po Trstu, na borzi, po vseh javnih lokalih, po ulici! In zakaj? Pomislite si! Štiri dni se je že v dveh gledališčih, »Fenice« in »Excelsior« dajal film »Volški čolnar« (»Il barcaiuolo del Volga« in je med predstavo pel zbor fašistovskega (!) pevskega sindikata »Volgo«, »Ejuhnem« in druge ruske pesmi. Obe gledališči seveda neprestano nabito polni in odobravanja ne konca ne kraja. Po štirih dneh pa kakor strela iz jasnega oblastvena prepoved, češ, da je film — boljševiški. Film je bil seveda prej čisto redno z »libretom« vred cenzuriran v — Rimu. Pa recite sedaj, ali ni to »pajacada«? In kakršni so tu, so povsod drugod, potem pa hočejo, da naj se mi navzamemo njihovega duha! Ko nas itak že nihče ne mara zaradi njih. Poleg tega vsega pa še oni nam očitajo, da smo mi trdi, da v nas ni nikake podjetnosti, da smo pravzaprav osli, ki zaslužimo bič, ki nas tepe. Naj jih odnese vrag tjakaj, odkoder so prišli! Kaj mislite, kedaj pojdejo — —?!«

Tako blagoslavljajo danes »odrešenci« svoje »odrešenike«

KAKO SE GODI SLOVENSKIM UČITELJEM V ITALIJI.

Lepo sliko, kako se godi slovenskim učiteljem v staro Italijo premeščenim in še lepšo sliko italijanskega šolstva, daje pismo premeščenega učitelja, ki ga je objavil zadnji »Učiteljski Tovariš«.

Pismo se glasi:

»Nisem še okreval od udarca — piše tovariš — ki me je zadel tako kruto. Prepričan pa sem tudi, da se ne izlečim, dokler se ne rešim tega ozračja. Zakaj so nas pravzaprav poslali semkaj? Še primernejše in umestnejše bi bilo vprašanje nas samih: Po kaj smo mi prišli semkaj? Govorim na splošno, ker mislim, oziroma sem gotov, da je položaj vseh slovenskih tovarišev(ic) enak mojemu. Morda pa so naši oblastniki spoznali svojo zmoto in so nas hoteli narediti sebi enakovrednim. Prevare!

Tudi tukaj so se nas prestrašili — vsaj z mano je tako — in pravijo, da nimam prave skušnje iz italijanščine. Nadzornik je po moji ravnateljici zahteval od mene pismeno izjavo, da res nimam predpisane izkušnje. Dal sem mu jo, nakar jo je predložil šolskemu skrbniku.

Tu nismo več kruhoborci, pač pa smo navadni berači, od katerih se zahteva pasjo vdanost napram gospodarju, ki jim deli suhe skorje kruha in brce po vrhu. Sicer se tukaj ne pozna toliko razlike v narodnosti, ker tukajšnji prebivalci v resnici ne vedo, da obstojajo Slovenci. Nazivajo nas na splošno s »Tedeschi«. Zadnja konferenca pri ravnateljici je končala z velikim krikom in prepirom. Veliko nas je na tukajšnji šoli. Večino imajo ženske. Povsod pa ista glupost. Hlapčevstvo z ene in režimski pritisk z druge strani. Potem, ko sem svojim tukajšnjim tovarišem obrazložil svoj položaj, so mi svetovali razne poklonitve pri podeštatu in pri različnih tajnikih v svrho sanacije mojega položaja (!). Čudili so se mi, ker nisem poslušal njih »pametnih« nasvetov. Oni namreč ne morejo razumeti, da bi mogla biti še katerakoli druga vera dobra razen fašistične. Ne vem, če imaš kakšna poročila od drugih stanovskih pregnancev, a gotov sem, da ni med nami razlike. Povsod isti položaj, isto trpljenje kot moje. **Nakazali mi niso ne plače, ne odškodnine za premestitev. Duševno raztrgan, lačen in kmalu tudi na zunaj raztrgan — pa naj živim. Bojim se misliti na ženo in troje otrok, ki žive, kot Ti znano doma.**

Škoda vsakega dneva, ki ga tu brezplodno prebijem. Brezplodno, ker kako naj v takem položaju učim! Sicer pa, če bi tudi bili dani vsi predpogoji, o kakem pouku, še manj o vzgoji, ne more biti tu govora. Karakteriziram našo šolo, ki je v trgu s čez 10.000 prebivalci, le z eno besedo: razsulo.«

Zadnji reprezentant tisočletne dinastije. Korejski princ Ri-Gim, poglavar cesarske dinastije, ki vlada v Koreji že tisoč let, je prispel s svojo soprogo v Evropo. Cesarska dvojica je bila fotografirana v Berlinu.

HEROIČNO UMIRANJE MEHIKANSKIH REVOLUCIONARNIH GENERALOV.

Z Mehike poročajo, da so vsi uporni generali, ki so bili pred nekaj dnevi ujeti v bitki pri Veracruzu nad vse hrabro umirali. Večina od njih je šla na morišče s šalami.

General Fulio je prosil, da bi mu posodili nekaj denarja in obljubil, da bodo njegovi sorodniki denar sigurno vrnili. Ko je dobil pezete, jih je razdelil med vojake, ki so ga imeli ustreliti, s prošnjo, da ga sigurno zadenejo v srce. Ko so imeli vojaki izstreliti salvo, je Fulio razgrnil srajco in kazal na srce, kamor naj ustrele.

General Fernando Reyezopa je dal sam povelje k salvi, ki ga je usmrtila.

KRATKE VESTI.

Lloyd George je odšel z vso svojo rodbino na daljše bivanje v Rio de Janeiro.

V komunističnem procesu v Budimpešti je bila v sredo izrečena obsodba. Vsi so bili obsojeni v ječo od 8 in pol let do do 8 mesecev. Ker so sprejeli razsodbo z vzklikom: Živela sovjetska vlada, so bili še povrhu obsojeni na 4 dni s temnico.

Sir Steed je v razgovoru predlagal Coolidge-u, da Amerika na ta način prepreči vojno, da odreče vsako posojilo državi, ki bi jo kaka nevtralna država označila za napadalno. — Coolidge pa je to odklonil, ker ne gre ameriška miroljubnost tako daleč, da bi se odrekla kupčiji z narodi.

Maršal Pilsudski je dobil eno najvišjih francoskih vojaških odlikovanj.

Francoski socialisti so preložili parlamentu zakonski načrt za odpravo smrtne kazni.

Daniel Riche:

Molk je zlato.

(Prevel S. M.)

Globoko se je priklonil Mohamed Alija pred spoštovanim plemenskim svečenikom, čigar bela brada je segala do pasu. Po končanem pozdravu je s svečanim glasom javil svojo namero. Tega dne je postal polnoleten. Smatral je za svojo dolžnost, da gre poljubit črni kamen »kabe« v sveti džamiji, predno si kupi ženo.

Starec je odobril njegovo namero.

— Pojdi, dete moje, in pod sedlo svojega konja deni sedem preprog.

— Spoštovani oče, je dejal Mohamed Alija, jaz sem siromašen in nimam konja. Imam trdne sandale in okovano palico. Lahko takoj nastopim pot.

Starec je zmajal zglavo. Dolga je pot do Meke. Če bo peš prehodil to pot, bo dal mladenič lep vzgled vsemu plemenu.

— Srečno pot!... Spominjaj se, sin, prorokovih besed: »Dobro odpri oči, razmišljaj mnogo, toda predvsem molči!«

Pot se je vila skozi predel, ožgan od vročega solnca in mladi romar ves dan ni srečal žive duše. Ko se je na plavem nebu prižgala prva zvezda, sta ga dohitela dva konjenika. V misli, da je iz tega kraja, sta zaprosila pojasnila, kje bi lahko prenočila. Mohamed Alija je pogledal utrujena jezdeca, ki sta jezdila utrujene konje. Sam tujec v tem kraju, jima ni znal dati pojasnila, obenem pa se je domislil prorokovih besed, da ni treba govoriti; zato je obrnil glavo in molče nadaljeval pot. Potnika sta smatrala, da jima na ta način hoče pokazati pot in sta mu sledila.

Stopajoč nekoliko spredaj, je Mohamed Alija dospel v lepo svežo oazo, kjer je bistra voda izvirala izpod listnatih palm. Mladenič se je odločil, da tu prenoči in se je takoj umil. Njegova spremljevalca sta storila isto, prepričana da jih je on namenoma privedel v ta divni kraj. Ko sta se zahvalila Alahu, sta pozvala mladeniča naj z njima večerja. On se jima je s pokretom roke zakvalil in prisedel. Med jedjo se je s hvaležnostjo spominjal svečenikovih besed. »Če bi bil govoril, si je mislil, bi bila trgovca izvedela, da nič ne vem, in bi ne bila šla za mano; jaz pa bi lačen prespal noč!«

V ranem jutru sta potnika zajahala konje in odjezdila v oblaku prahu. Čez nekaj časa sta dospela do neke hiše, ki je prošlo noč pogorela. To je bilo edino zavetišče potnikov v teh pustih krajih. Konji so se podušili, pritljaga pogorela in nekateri potniki so bili težko ranjeni.

— Če ne bi bilo tega molčečega mladeniča, pravi starejši potnik, bi se bilo nama ravnotako godilo. Tega človeka se je sam Alah pri rojstvu dotaknil s svojim prstom.

— O tem ni dvoma, odvrne drugi potnik.

Tako sta bila prepričana o tej svoji domnevi, da sta medpotoma v nekem selu, kjer so prebivalci objokavali smrt najlepše deklice, pripovedovala o nekem mladem romarju, ki je dan hoda za njima in ki je sposoben vrniti življenje lepi deklici.

Oče, bratje in sorodniki umrle deklice so takoj zasedli konje in odhiteli Mohamedu Aliji nasproti. Ko so ga našli, ga je dekličin oče posadil k sebi na konja in v divjem diru odhitel domov.

Ko so dospeli v selo, so vedli mladeniča k umrli deklici in njen oče mu je rekel:

— Vem, kakšna je tvoja moč. Vrni življenje moji hčerki... ali pa izgubiš glavo.

Mohamed Alija je vzdrhtel, toda ni rekel nič. Sicer pa, kaj naj bi bil rekel? Zavedal se je, da ni obdarjen z nobeno nadnaravno močjo. Trenutki njegovega življenja so bili šteti. Toda življenje mu je bilo drago in predno bi na kakršenkoli način poskusil rešiti se, je stal nepremično poleg dekličinega odra in globoko razmišljal. Kakor pribiti so stali dekličini sorodniki na svojih mestih in pridržavajoč celo dih so čakali, da stori čudež.

Mladeniču je hipoma dozorela misel, kako naj se reši. Njegovi pogledi so se ustavili na mrtvaških darovih, ki so bili razvrščeni po tleh. Bilo je dovolj slaščic, sira, mleka in drugih jedil. Mladi romar je opazil, kako se vleče po tleh kakor živ trak zelena in tanka kača. »Silo je treba premagati z zvijačo«, je zapisano v Koranu. Mladenič je resno položil prst leve roke na usta, z desno pa pokazal prisotnim vrata, skozi katera so odšli po prstih eden za drugim.

Mohamed je ostal sam. Stopil je k nenevarni živalici, ki jo je privabil vonj mleka, jo spretno prijel za rep in jo spustil pod odejo dekličino, ki jo je bil medtem privzdignil. Nato je pozval očeta in brate. Od začudenja so se jim razširile oči, ko so opazili, da odeja nalahno drhti vsled dihanja lepe deklice.

Ni jim pustil časa, da pridejo k sebi. Spravil jih je iz sobe, zaklenil vrata in vrgel ključ v vodnjak, nato pa je navzočim z znamenji dopovedal naj pokleknejo na prag in molijo k Alahu. Dvignivši tri prste, jim je pokazal naj ostanejo v molitvi tri ure ali tri dni. Nato se je mirno odstranil.

Čim se je nekoliko oddaljil od sela, je pričel bežati, kolikor so ga nesle noge. Padel je od utrujenosti, toda mislil je, da je rešen. Medtem je zadrhtela zemlja od topota konjskih kopit. Predno se je mogel skriti, so pritekli k njemu oče, bratje in sorodniki lepe deklice in mesto, da ga razsekajo na kosce, ker jih je prevaril, so ga pričeli glasno blagoslavljati. Zli duh je izšel iz deklice v obliki kače in ona se je obudila k novemu življenju.

— Sin prorokov, je rekel oče, padajoč na kolena pred začudenega mladeniča, ko se boš vračal od svete kabe, ti bom dal moje drago dete za ženo, če ti bo ugajala. Vedi jo pod šotor svojih prednikov, jaz ti bom dal kamel, kož in oslov, natovorjenih z dragocenim blagom, kavo, žitom, vonjavami, da bosta lahko brezbrižno živela v zakonu.

Mohamedu Aliji je postalo jasno, da je lepa deklica oživela, toda ni rekel ničesar, le pokleknil je pred dekličinega očeta v znak pristanka.

...Ko je po končani deževni dobi stari svečenik zvedel, da se je mladi romar (hodža) vrnil iz Meke ne le z lepo nevesto, temveč tudi s konji, kamelami in neštevilnimi darovi, ga je hitro pozval k sebi.

— Kako si, sin moj, prišel do takšnega bogastva?

— Najmodrejši med modrimi, je odgovoril mladenič, držal sem se tvojega nasveta: molčal sem.

Stari svečenik je o tem odgovoru premišljal dneve in noči. Ljudje so ga smatrali za to, kar ni, ker je znal molčati... To je največja modrost, je doumel.

In na pergamentnih listih, ki so bili namenjeni potomstvu, je zapisal: Besede so srebro, molk je zlato.

Dnevne vesti.

DINARSKI DAN.

Jutri v nedeljo, dne 13. novembra priredi Jugoslovenska Matica po vseh naših krajih zbiralno akcijo na korist naših tam preko. Prepričani smo, da ni potreba povdarjati važnost in velepomembnost te akcije. Naši bratje in sestre v Julijski Krajini, ki so predstraža našega nacijonalnega in gospodarskega življenja, zaslužijo v največji meri vso našo pozornost, pa tudi vso našo podporo. Jugoslovenska Matica vas prosi, da se ta dan širom prostrane naše domovine spominjate bratov v nesreči in z četudi najmanjšim darom podprete cilje in namene Jugoslovenske Matice. Njeno delo je, da ohrani avtohtono prebivalstvo Julijske Krajine svojemu rodu in jeziku.

Jugoslovenska Matica.

— **Kraljevo bivanje v Zagrebu.** Poročali smo, da namerava prebiti kralj Aleksander pozimi par mesecev v Zagrebu. Okoli 20. t. m. potuje zagrebški župan Heinzl v Beograd, kjer bo sprejet v avdienci ter bo pri tej priliki kralja zaprosil, da pride za nekaj časa s svojo rodbino v Zagreb.

— **Preimenovanje nekaterih zagrebških ulic z imenom kraljeve rodbine.** Danes se vrši izredna seja zagrebškega občinskega sveta, na kateri bo sklenjeno preimenovanje nekaterih ulic in trgov z imenom kraljeve rodbine. Okoli 20. t. m. potuje zagrebški župan Heinzl v Beograd, kjer bo sprejet na dvoru in bo o zadevi poročal kralju.

— **Davčna uredba ukinjena.** Iz Beograda poročajo, da je finančni minister svoj načrt naredbe glede izpremembe neposrednih davkov umaknil.

— **Delovni čas v državnih uradih.** Finančni minister je priporočil vsem ostalim ministrom, da uvedejo v svojih resorih delovni čas od 8. ure zjutraj do dveh popoldne. Na ta način se bo pri stroških za razsvetljavo in kurjavo precej prihranilo.

— **Zakon o univerzah.** Načrt zakona o univerzah je izdelan. Načrt je redigirala komisija univerzitetnih profesorjev iz Beograda, Zagreba in Ljubljane. Delegat ljublj. univerze je bil profesor dr. M. Dolenc. O vprašanju redukcije posameznih fakultet komisija ni razpravljala. To vprašanje se reši po izjavi prosvetnega ministra pozneje v sporazumu s finančnim ministrom.

— **Vplačevanje davkov in boni iz l. 1922.** Generalna direkcija neposrednih davkov je obvestila oblastne direkcije in uprave, da morajo pri vplačevanju davkov sprejemati 20% od zneska v bonih iz leta 1922, ki so bili izdani o priliki izmenjave kronskih novčanic za dinarske. Boni v znesku do 1000 Din se morajo sprejeti kot gotov denar, za druge pa je določeno posebno postopanje.

— **Razpisano mesto docenta.** Na filozofski fakulteti zagrebške univerze je razpisano mesto docenta za fiziko. Prijave je vložiti do 15. decembra 1927.

— **Novi geometri.** Na tehniški fakulteti ljubljanske univerze so položili geometerski izpit: Fran Bratković, Drago Čibej, Ludvik Fatur, Mustafa Kapetanović, Grigorij Perkov in Josip Wittine.

— **Podelitev Noblovih nagrad.** Iz Stockholma poročajo: Švedska akademija je podelila Noblovo nagrado za književnost znani italijanski pesnici Graciji Deledd-i, nagrado za fiziko pa si bosta delila profesorja Artur Compton (Chicago) in C. T. R. Wilson (Cambridge).

— **Smrt slavnega češkega pisatelja K. M. Čapek-Chod-a.** V Pragi je nenadoma umrl slavni češki pisatelj K. M. Čapek-Chod. Nekaj dni pred smrtjo je bil Čapek tretjič odlikovan z državno nagrado.

— **Edison prorokuje vojno.** Znameniti izumitelj Edison nastopa v poslednem času kot prorok. V »Popular Scinces Manthly« objavlja članek, v katerem prorokuje vojno med Evropo in Ameriko. Zato poskuša, v zvezi z nekim industrijalcem, napraviti nekako nadomestilo za kavčuk. V slučaju vojne Amerika namreč tega predmeta ne bi mogla uvažati.

— **Rapallo.** Združena društva na Ježici pri Ljubljani so sklenila, da naj člani vseh tamošnjih društev prispevajo v spomin na sedmo obletnico nesrečnega rapalskega dne vsak najmanj po 3 Din na korist Jugoslovenske Matice. Posnemajte!

— **Poplave na Primorskem.** Predvčerajšnjim je jelo morje pri Trstu nenadoma močno naraščati. V kratkem času je bil poplavljen glavni trg in nižje ležeči deli nabrežja. Voda je udrla v kavarne, gostilne in trgovine. Ponekodi je stala do pol metra visoko. V poplavljenih ulicah je bil ustavljen več ur promet električne cestne železnice. — Po Goriškem so besneli te dni močni nalivi. Pred Tolminom je prestopila Soča bregove ter poplavila vso okolico.

— **Sneg na Štajerskem.** V avstrijski Štajerski je predvčerajšnjim v več krajih vse dopoldne snežilo. Iz gorskih krajev poročajo o velikih snežnih zametih.

— **Politična aretacija v Zagrebu.** Zagrebška policija je aretirala jurista Milana Durmana, člana marksistične skupine na zagrebški univerzi. Vzrok aretacije ni znan.

— **Ženino maščevanje.** V Mariboru se je zgodilo. Ločena žena profesorja H. je vdrla s pomočjo lestve in večimi postreščki v moževi odsotnosti v njegovo stanovanje ter pustila odnesti vse pohištvo. Ločena ženica je pustila svojemu možičku samo posteljo. Začudeno je profesor povpraševal, ko se je vrnil iz šole, kdo je v njegovi odsotnosti vlomil v stanovanje. Sosedje so mu povedali, da je bila vlomilka njegova boljša polovica. Profesor je vložil tožbo proti svoji ženi.

— **Afera Blumenstein.** Iz Parija poročajo: Velika falsifikatorska afera Blumenstein je dosegla svoj višek s tem, da so znana sedaj tudi imena kompromitiranih francoskih politikov; to sta namreč poslanec in senator Reynault, eden od prijateljev predsednika Doumergue-a in župan mesta Deauville. Oba sta bila predvčerajšnjim aretirana.

— **Gaston Guyot, morilec »telefonistke z zelenimi očali« giljotiniran.** Kasacijsko sodišče v Parizu je zavrnilo priziv Gastona Gnyota, ki je bil zaradi umora telefonistke Marije Luize Benlaguet na smrt obsojen. Kakor znano, je Gnyots Loiso, ki je bila znana v Parizu pod imenom »telefonistka z zelenimi očmi«, ob priliki avtomobilske vožnje zadavil, nesel truplo v bližnji skedenj ter skedenj zažgal. Kasacijsko sodišče je po doljšem posvetovanju sodbo porotnega sodišča v celoti potrdilo. Sodba bo izvršena v najkrajšem času.

— **Nesreča na morju pri Benetkah.** V beneški luki je zadel te dni ob razburkanem morju vlačilec »Ponza« v ribiško ladjo. Vlačilec se je potopil. Moštvo se je rešilo.

— **Radi tramvajske karte — tri dni zapora.** Neki delavec v Berlinu je opazil te dni, hoteč vstopiti v tramvaj, da je vrgel pijan kapitalist svoj listek proč. Delavec je vozni listek pobral, vstopil v tramvaj ter se hotel peljati z listkom do prihodnjega postajališča. Ko je pokazal listek sprevodniku, ki ga je opazoval, ga je izročil sprevodnik policijskemu stražniku. Policija je izročila zadevo sodišču, ki je obsodilo delavca radi prestopka goljufije na tri dni zapora.

— **Za naše Primorje.** Naš zelo razširjen družinski mesečnik Domači Prijatelj (uprava in uredništvo v Ljubljani, Sv. Petra cesta 24) je posvetil svojo oktobersko izdajo spominu sedme obletnice nesrečnega rapalskega dne. List prinaša razne beletristične sestavke v vezani in nevezani besedi, opisujoče življenje in trpljenje naših onstran meja. Priporočamo vsem, da se seznanijo z vsebino tega mesečnika, ki naj jim vtisne trajen spomin na trpeče brate.

— **Ljudje, ki trpe na težkem telesnem odvajanju** in jih pri tem mučijo obolelosti debelega črevesa ter preobilica krvi v spodnjem delu telesa, pritisk krvi na možgane, glavobol in utripanje srca, naj popijejo zjutraj in zvečer po četrt kozarca prirodne grenčice »Franz-Josef«. Vodilni zdravniki kirurgičnih zavodov izjavljajo, da se voda »Franz-Josef« uporablja z najboljšim uspehom pred operacijami v trebuhu in za njimi.

— **Strahovit zločin v Ogulinu.** Te dni so odkrili v gozdu Bistrica pri Ogulinu strahovit zločin. V neki soteski so našli na trebuhu ležečega mrtvega gozdarja Mato Božičevića. Na kraj zločina je odšla takoj sodna komisija, ki je dognala, da je bil gozdar Božičević zavratno napaden ter z dvema streloma ustreljen. Domneva se, da je gozdar postal žrtev maščevanja. Božičević je bil namreč v službi silno strog in neizprosen.

— **Za Jugoslovensko Matico.** V počaščenje spomina blagopokojne gospe Milene Žerjavove sta darovala g. dr. Vinko Vrhunec in njegova soproga ga. Boža iz Beograda Jugoslovenski Matici 500 Din. Iskrena hvala!

Ljubljana.

l— **Rojaki!** Ne recite, da zopet beračimo, če Vas bodo v nedeljo ustavljali na ulicah naše nabiralke in naši nabiralci. Samo za en dinar Vas prosimo. Prosimo Vas v imenu vseh duhovnikov odgnanih izpred oltarjev cerkva, sezidanih z žulji našega ljudstva, prosimo Vas v imenu vseh učiteljev odpuščenih iz služb ali odpravljenih preko meje, prosimo Vas v imenu tisočev in tisočev naših otrok, ki v šoli ne smejo več govoriti in moliti v jeziku svojih mater in ki jim zblazneli fašizem zastruplja duše in telesa, prosimo Vas v imenu vseh, ki so vzdihovali in ki vzdihujejo po ječah zavoljo svojega narodnega prepričanja, mučeni in trpinčenis peklenskimi sredstvi, ki si jih more izmisliti samo italijanska duša, prosimo Vas v imenu vseh ponižanih in razžaljenih, v svojem slovanskem čustvovanju po zblaznelih fašistovskih tolpah, prosimo Vas v imenu naše bodočnosti, ki bo velika in slavna in bo mogla zbrisati vse te krivice z našega naroda in jih maščevati samo tedaj če bo sleherni od nas občutil bolečine in trpljenja naših zasužnjenih rojakov kakor svoje lastne bolečine in svoje lastno trpljenje. Saj bi zaslužil, da bi naši znanci opljuvali naše grobove, ne bi bila naša brezčutnost in brezbrižnost za usodo naših rojakov pod laškim jarmom kriva, da bi Slovenstvo zginilo s površja zdaj še našega Primorja. — Jugoslovenska Matica.

Proslava francosko-jugoslovenske prijateljske zveze v ljubljanski operi. V ponedeljek, dne 21. t. m. se vrši v ljubljanski operi proslava francosko-jugoslovenske prijateljske zveze, to je proslava podpisa državnega akta, ki je bil podpisan po francoski in naši vladi v petek, dne 10. novembra. Proslavo priredi v zvezi s prijatelji francoskega naroda uprava Narodnega gledališča v Ljubljani. Podroben vzpored javimo v prihodnjih dneh, danes navedemo samo sodelovalce: pevski zbor Glasbene Matice v Ljubljani, dramski ansambel ter celotni operni ansambel z baletom. Proslava se bo vršila kot izven predstava ter bodo vstopnice po običajnih opernih cenah od pondeljka 14. t. m. dalje v predprodaji pri dnevni blagajni v operi.

— **Dinarski dan Jugoslovenske Matice.** Jugoslovenska Matica v Ljubljani prosi vse sodelavce, ki so se direktno ali pa v šolah prijavili za sodelovanje pri dinarskem dnevu, da pridejo danes popoldne ob 3. uri v pisarno Jugoslovenske Matice radi dogovora o pomoči.

l— **Poučno predavanje** s skioptičnimi slikami o našem zasedenem ozemlju se vrši danes v soboto, dne 12. t. m. popoldne v kinu Matica v naslednjem redu: Ob 2. uri za učenke osnovnih in meščanskih šol; ob 4. uri za dečke istih šol in ob 6. uri za gojence srednjih in strokovnih šol. Vstopnina 2 dinarja. Sstariši, pošljite otroke k predavanjem.

l— **Trgovci, obrtniki** ne zamudite prilike, da si ogledate moderni način uspešne reklame na »modni čajanki« Atene v sredo, 16. t. m. popoldne v veliki dvorani Uniona.

Trajno kodranje, vodna ondulacija ter prvovrstno barvanje las izvršuje se strokovno v damskem česalnem salonu

Gjud Aleks ml.

Kongresni trg štev. 6.

l— **Kako je zamišljena »modna čajanka« Atene,** povprašujejo mnogi. Velika Unionska dvorana bo pogrnjena po sredi in po čez s preprogo, po kateri bodo nastopili razni mannequini. Pa kakšni mannequini! Pripravljajo se domači, zagrebški in celo iz vrst naših umetniških krogov. Po dvorani bodo razvrščene mizice z numeriranimi sedeži, na balkonu ednako sedeži in stojišča. Serviral se bo po želji čaj in pecivo. Program se bo razvijal v smislu »od jutra do večera« in bo prepleten s prvovrstnimi klavirskimi, pevskimi in plesnimi vložkami. Pričetek ob 17. uri, konec po 20. uri. Občinstvo poljubno prihaja in odhaja. Godba.

l— **Program komornega koncerta godalnega kvarteta »Zikovci«.** Prvo točko koncertnega sporeda tvori 5 karakterističnih novejših plesov, katere je napisal eden največjih in sodobnih pianistov Pražan Ervin Schulhoff. V drugi točki izvajajo »Zikovci« izvirno slovensko komorno glasbo »Sonatina da camera« v dveh stavkih, najnovejše delo skladatelja L. M. Škerjanca. Tretjo točko pa tvori Šukov godalni kvartet op. 11 v b-duru, katerega prištevajo najlepšim delom velike češke glasbene literature. O posameznih sporednih točkah, spregovorimo prihodnjič. Predprodaja v Matični knjigarni.

l— **Ples Jadranske straže.** Kakor prejšnje leto bo priredila Jadranska straža 1928. leta svoj običajni ples v narodnih nošah na dan 28. januarja. Opozarjamo že zdaj cenjeno občinstvo na to elitno prireditev, ki podaja pregled vseh narodnih noš naše domovine in prosimo tudi vsa društva, da se na to ozirajo in da ne prirejdijo na ta dan drugih zabav. Naj ostane tudi ples v narodnih nošah, ki se je že tako priljubil, pridržan vsak predpust Jadranski straži.

l— **Višek zabave in veselja** bo nudil Ljubljančanom Martinov večer pevskega društva »Krakovo in Trnovo«, ki se bo vršil v soboto dne 12. t. m. v Aškerčevi kleti (Derenda). Vsakdo bo prišel do svojega užitka, ker je na sporedu godba, ubrano petje in zabava na vse mogoče načine. Nastopijo tudi razni originalni trnovski umetniki s presenetljivimi predvajanji. Začetek ob 8. zvečer. Kdor se želi res pošteno in neprisiljeno zabavati, se bo udeležil tega nad vse prijetnega večera.

l— **Sneg.** Za dežjem smo dobili včeraj v Ljubljani prvi sneg. Dasi je naletaval vso noč, ga je obležalo samo par centimetrov. Zjutraj je pričelo zopet deževati.

Maribor.

m— **Težkoče pri sestavljanju samostojne** obrtniške liste. Poročali smo že, da so nekateri obrtniki na pobudo socijalistov sklenili vložiti za občinske volitve v Mariboru svojo lastno kandidatno listo. Določili so tudi že nosilca in kandidate, ker pa so trezni in pametni obrtniki le prehitro spoznali, da jih hočejo pri tem izrabiti le nekateri tajni zaupniki socijalistične stranke, so kar po vrsti začeli preklicevati že dane izjave in odstopati od kandidature. Kakor stoji stvar sedaj, se lahko z gotovostjo računa, da do vložitve samostojne obrtniške liste ne bo prišlo, ker ne bo mogoče najti dovolj primernih kandidatov in predlagateljev.

m— **Predavanje univerzitetnega profesorja Blondela.** V sredo zvečer je predaval v francoskem krožku v »Vesni« znameniti francoski učenjak in prijatelj Južnih Slovanov, Georges Blondel, o sodobni gospodarski evoluciji v zvezi s stanjem, katerega je ustvarilo vojno in povojno stanje. Predavanje je bilo z ozirom na francosko - jugoslovansko bratstvo, ki se ravno te dni postavlja na najtrdnejšo bazo, zelo dobro obiskano. Govornikova izvajanja so bila zelo zanimiva in globoko zasnovana.

m— **V Beograd premeščeni učitelji.** Ministrstvo prosvete je premestilo te dni iz področja mariborske oblasti v Beograd vse one učitelje, ki se nahajajo v tečaju za učitelje petja in telovadbe na srednjih šolah. To se je zgodilo radi tega, da jim je z učiteljsko plačo in draginjskimi dokladami prvega razreda omogočen študij na omenjenem tečaju.

m— **Izvoščki protestirajo.** Te dni so imeli lukajšnji izvoščki protestno zborovanje proti uvedbi mestnega autobusnega prometa in posebno še radi zatvoritve Pobreške ceste na praznik vseh svetnikov za privatna vozila. Sklenili so, da se bodo proti temu pritožili Sličen boj so vodili izvoščki proti uvedbi cestnih železnic in autobusov tudi po drugih mestih, napredek časa pa je šel preko njih svojo nevzdržno pot in tako se bodo morali pač tudi mariborski udati v svojo zlo usodo in si piskati drugega zaslužka.

m— **Lokomotiva povzročila požar treh hiš.** V noči od srede na četrtek je proti jutru zanesel hud veter, ki je divjal nad Dravskim poljem iskre železniške lokomotive v slamnate strehe blizu proge stoječih hiš v Šikolah pri Ptuju. Strehe so se vnele in v par urah so bile vse tri hiše skupaj z gospodarskimi poslopji popolnoma upepeljene. Požarne brambe, ki so prihitele na pomoč, so se morale večinoma omejiti samo na to, da so ogenj lokalizirale, ker je obstojala velika nevarnost, da se požar razširi na celo vas. Škoda, ki je s tem nastala, še ni ocenjena, je pa gotovo zelo velika.

m— **Dva težja zločina.** Tekom sobote in pondeljka sta bila izvršena v Mariboru, odnosno v neposredni okolici dva težja zločina. Na cesti med Kamnico in Mariborom sta v soboto zvečer izvršila dva še mladoletna fanta roparski napad in s silo odnesla nekemu starejšemu upokojencu krog 500 Din gotovine. Oba storilca sta bila še tekom sobote, oziroma nedelje izsledena in aretirana. V pondeljek je istotako še mladoletni U. Golob, uradnik veletrgovine Šmid, poneveril svojemu delodajalcu 150.000 Din in pobegnil z autotaksom v Avstrijo. Po najnovejših vesteh tudi ta ni imel sreče, temveč so ga avstrijske oblasti, ki so bile o njegovem zločinu in pobegu obveščene še istega dne, baje že izsledile in aretirale ter bo v kratkem prepeljan v mariborske sodne zapore.

m— **Zagoneten zločin.** V nedeljo, dne 6. t. m. se je dogodil v Sv. Marjeti na Dravskem polju zagoneten zločin. V hišo Avguština Maksa je stopil med kosilom neki moški, katerega Maks, ki je sedel tako, da je obračal proti vratom hrbet, ni videl in ga udaril tako močno s sekiro po glavi, da se je takoj zgrudil nezavesten na tla. Maksova žena, ki je zločinca videla in ga pozdravila, izjavlja, da ga ni poznala, dosedanje poizvedovanje je pa ugotovilo, da obstoja sum, da je napad na Maksa izvršil njegov lastni oče in najbrže tudi v sporazumu s snaho. Oba osumljenca sta bila aretirana in se nahajata v preiskovalnem zaporu. Kakor izgleda gre za žalostno rodbinsko tragedijo. Težje ranjeni Maks se nahaja sedaj v mariborski bolnici.

Celje.

c— **Rapallski dan** priredi Jugoslovenska Matica v nedeljo ob 11. uri dopoldne v veliki dvorani Narodnega doma. Pridite vsi, ki še niste pozabili krivic in nasilja.

c— **V noči od srede na četrtek** je razsajal nad Celjem in okolico strahovit orkan. Po okolici je orkan izruval mnogo dreves. Tudi iz Savinjske doline poročajo o strašnem orkanu, ki je napravil mnogo škode.

c— **Glasom poročila žandarmerijske stanice Borovnica** je našel 30. oktobra 1927 Albert Jager, železniški uradnik, pod neko skalo v Peklu razpadlo truplo neznanega moškega. Postave je bil močne, velik 175 cm, hlače rjavkaste in cajgast telovnik, čevlje iz boksa na zadrgo. Pri njem so našli prazno denarnico in molek. Identiteta ponesrečenca se še ni mogla ugotoviti.

ROJAKI!

Od srede novembra 1918 dalje je Italija:

1. odpustila in odstavila tisoče slovanskih uslužbencev, uradnikov, učiteljev in duhovnikov;
2. zaprla 531 slovenskih in hrvatskih šol;
3. prepovedala rabo slovanskih krajevnih imen in jih zamenjala z barbarskimi spakedrankami;
4. razpustila na stotine in stotine kulturnih in gospodarskih društev ter organizacij;
5. zatirala slovanski tisk in uničevala slovanske knjige;
6. obsojala z težkimi zapornimi kaznimi dekleta in fante, ki pojejo v svojem maternem jeziku;
7. prepovedala rabo slovanskih krstnih imen;
8. nasilno pretvarjala slovanske priimke v italijansko obliko;
9. brezobzirno tirala slovanske otroke v »Balillo« in »Picole Italiane«;
10. s požigom, pljenjenjem ter razdejanjem uničila nad sto milijonov lir premoženja naših rojakov.

Njen namen je popolno iztrebljenje jugoslovanskega življa.

Bratje! Da vse to preprečimo, je prva in največja naša dolžnost, da skrbimo za moč in ugled kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Ta ravnotako resnična, kakor tudi naravnost grozna dejstva pribija na dan sedme obletnice žalostnega rapalskega dne.

Jugoslovenska Matica.

VELIKE MANIFESTACIJE ZA FRANCIJO V LJUBLJANI.

Včeraj, na dan podpisa jugoslovensko-francoskega prijateljskega pakta, je priredila agilna godba železničarjev »Sloge« ob pol 18. uri v Zvezdi koncert v proslavo tega velikega zgodovinskega dogodka. Koncert je trajal 1 uro in se je zaključil z marseljezo. Medtem se je zbrala na Kongresnem trgu ogromna množica, ki se je med velikanskim navdušenjem in vzklikanjem naši zaveznici Franciji formirala v ogromno, večtisočglavo povorko, na čelu z godbo in razvitimi francoskimi trobojnicami.

Sprevod se je razvil skozi Wolfovo ulico na Marijin trg, dalje po Miklošičevi cesti, Tavčarjevi ulici in Dunajski cesti pred palačo Ljubljanske kreditne banke, kjer se nahajajo uradni prostori francoskega konzulata. Tu se je povorka ustavila in je zbrane, brezmejno navdušene tisoče nagovoril inž. Marko Kranjec, ki je v kratkih besedah povdaril velikanski pomen včeraj podpisanega pakta za nas, posebno z ozirom na našo jugozapadno zahrbtno sosedo, na račun katere je iz vrst navzočih padel marsikateri neprijateljski vzklik. Nato je godba zaigrala francosko in našo himno in ogromni ljudski val se je razlil po Aleksandrovi cesti do Narodnega doma, kjer je bil razhod. Vse mesto je bilo okrašeno z državnimi in narodnimi zastavami.

Prosveta.

JUGOSLOVENSKI FESTIVAL V PRAGI.

Češka Filharmonija v Pragi in pa češki konservatorij praški sta v dneh 4., 5. in 6. novembra 1927 iz lastne inicijative priredila jugoslovanski festival obsegajoč tri večere. Bila je to prva prilika, da so južnoslovenski skladatelji strnjeno nastopili v zunanjem svetu, v Pragi, ki je v muzikalnih stvareh gotovo eden izmed najkompetentnejših svetovnih forov. Sodobna jugoslovanska glasba izvajana na tem festivalu je pri tem svojem prvem koraku v svet dosegla zelo simpatičen sprejem in prav častен uspeh, katerega smo v znatni meri bili deležni tudi mi Slovenci. Z ozirom na znamenitost tega za nas prvovrstnega kulturnega dogodka, prinašamo za enkrat vspored festivala, dočim bomo izvleček praške kritike prinesli kasneje.

Prvi večer festivala je Božidar Širola, ki je s svojim oratorijem Sv. Ciril in Metod dosegel na internacijonalnem festivalu v Frankurtu tako močan uspeh, predaval o zgodovini južnoslovenske glasbe.

Drugi večer, ki ga je priredil praški konservatorij je bil posvečen komorni glasbi naši in je imel sledeči program: 1. L. M. Škerjanc: Sonatina da camera za godalni kvartet (I. stavek). 2. Anton Dobronić: Moja pjesma za klavir, flavto, oboo, klarinet, fagot in lesni rog (I. stavek). 3. Peter Konjović: Hajdučka za čelo in klavir. 4. Milivoj Crvčanin: Tri pesmi. 5. Krsto Odak: Godalni kvartet. 6. Josip Š. Slavenski: Sa sela.

Tretji večer je priredila v vrsti svojih orkestralnih abonentnih koncertov Češka Filharmonija, pod vodstvom Nika Štritofa. Program sledeči: 1. Božidar Širola: Otmica, suita. 2. Josip Štolcer-Slavenski: Notturno. 3. L. M. Škerjanc: Koncert za orkester v dveh stavkih. 4. Emil Adamič2 iz suite »Ljubljanski akvareli«, stavek »Pri sv. Križu« in iz suite »Moja mladost«, stavka »Mož z medvedom« in »Bajka«. 5. Ante Dobronić: »Erotica« iz simfonične pesmi »Karneval«. 6. Anton Lajovic: »Caprice« za veliki orkester.

HOFFMANNOVE PRIPOVEDKE.

V Offenbachovih »Hoffmannovih pripovedkah« smo doživeli kar troje izrednih nastopov izven opernega ansambla: gostovanje Josipa **Križaja** v vlogah Lindorfa, Coppelina, Dapertutta in Mirakla, debut Vere **Popovičeve** v vlogi Olimpije in debut Vere **Majdičeve** v vlogi Antonije.

Kakor Mefisto v »Faustu« spadajo tudi štiri basovske partije v »Hoffmannovih pripovedkah« med paradne Križajeve vloge, zato je sinoči paradiral, vsako posebej opremil v igri s samoraslim izražanjem, pretehtano v mimiki, kretnjah in izraznih maskah. Kot pevec je s svojim polnim glasom briljiral in zlasti čudovito vznešeno zapel arijo pred zrcalom v II. dejanju. Za svoje kreacije je upravičeno žel dolgotrajne aplavze vzhičene publike. Ponavljam, da nam bo Križaj vedno dobrodošel gost!

V. **Popovičevo** poznam iz produkcij gojencev drž. konservatorija. Mlada je, ima majhen toda gibčen glas, prikupno pojavo, resno voljo in ambicijo za študij. Za prvi oderski nastop je bila koloraturna partija Olimpije skoroda pretežka in nevarna, zlasti, ker se je pevka očividno morala boriti s tremo. Vendar pa upam, da bo simpatična debutantka v svoji pevski šoli še napredovala in prihodnjič nastopila samozavestnejše kot sinoči. Vsak začetek je težak, nobeden ni padel še učen iz nebes, nobenega skladatelja prvenci niso bili tako dobri kot poznejša dela, noben dirigent prvič pri pultu ni tako rutinirano dirigiral kot po daljši praksi in od začetnice pevke tudi ne moremo pričakovati petja rutinirane primadone, zato naj Popovičeva pogumno in s trdno voljo poskuša doseči svoj cilj in naj si ne vzame preveč k srcu preostre sodbe mojega tovariša —č v »Jutru«. Mladim ljudem, ki stopajo na trnjevo pot umetnosti ne smemo podirati veselja, treba jim je več naše vzpodbude in v tem hotenju naj debutantki veljajo tudi poklonjena cvetlična darila.

Drugo debutantko, Vero **Majdičevo**, sem ocenil že po njenem nastopu v »Faustu«. V hvaležni vlogi Antonije je za začetnico dokaj sigurno nastopila, lepo pela in tudi v igri pokazala zmožnosti za oder.

Med angažiranimi solisti moram v prvi vrsti omeniti **Banovca** (Hoffmann), ki se v vseh vlogah čimdalje uspešneje uveljavlja, Thierryjevo, ki je naglo vskočila kot Nikolaj, Rusa, ki kaže talent za podobne vloge in bi ga bilo treba negovati. Malo vlogo matere (III. dejanje) je nekam boječe odpela **Španova**.

V splošnem izvajanje »Hoffmannovih pripovedk« ni stalo povsem na trdnem temelju, ker so opero menda le zaradi gostovanja Križaja in debujev v hitrici ponovili. Večkrat ni bilo skladnosti med odrom in orkestrom, zamajalo se je celo v lahki barkaroli po zaslugi nepazljivosti glavne solistke, in je v I. dejanju celo eden glavnih solistov pozabil na vstop ter povzročil mučno pavzo. Omenim naj še, da je bila Luthrova klet v prejšnji inscenaciji boljša in da je moški zbor v prologu in epilogu zaradi redukcij strašno siromašen in piščel.

Upravi pa je bila publika, ki je ta večer opero popolnoma zasedla, gotovo hvaležna, največ za gostovanje **Križaja**. —c.

Kovačev študent. Spevoigra v treh dejanjih. Uglasbil Vinko Vodopivec, izdala Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena partituri 32 Din. Priprosta, lahka spevoigra datira še iz časov pred vojno. Igrali in peli so jo po vseh podeželskih odrih v veselje občinstva. Ker je naklada pošla, je založnica sedaj izdala spevoigro v drugi izdaji. Priporočamo jo vsem malim odrom, ker je brez velikega truda izvedljiva in zabavna.

Nedelja v ljubljanskem gledališču. V nedeljo, dne 13. t. m. so v Narodnem gledališču v Ljubljani tri predstave in sicer vprizori drama popoldne ob 15. uri Shakespearjevo tragedijo »Hamlet« z g. Rogozom v naslovni vlogi. Opera ima ta dan dve predstavi in sicer se poje točno od 15. uri Verdijeva opera »Traviata«, zvečer ob pol 8. uri pa je prva repriza Galmanove operete »Bajadera«. Za predstavi »Hamlet« in »Traviata« veljajo znižane dramske odnosno operne cene. Uprava pripominja, da konča opera »Traviata« pred šesto uro, tako, da je mogoč odhod z večernimi vlaki vsem izvenljubljanskim posetnikom.

Prokofjeva opera »Zaljubljen v tri oranže« se poje v običajni zasedbi v soboto, dne 12. t. m. v ljubljanski operi za red P Veki uspeh, ki ga je doživelo to moderno delo na našem odru zanima tudi zunanji svet in založništvo dela, eno največjih muzikalnih založništev Breitkopf in Hertl, se živo zanima za uspeh predstave in je zahtevalo od uprave, da mu pošlje vse tozadevne kritike in poročila o vseh dosedanjih vprizoritvah tega dela. V prihoddnjih dneh je premijera te opere v veliki pariški operi.

Dijaška predstava v ljubljanski operi. Danes v soboto, dne 12. t. m. se vprizori ob 15. uri popoldne v ljubljanski drami Skakespearejeva komedija »Ukročena trmoglavka« kot dijaška predstava pri znižanih cenah. Ta izvrstna klasična komedija je v prvi vrsti vprizorjena ta dan za dijake ljubljanskih šol. Lahko jo pa poseti tudi vse ostalo občinstvo, ki se hoče poslužiti znižanih cen in navžiti klasične Shakespearejeve besede v izbornem Župančičevem prevodu.

»Zaljubljen v tri oranže«. To je znamenito Prokofjevo delo se poje danes zvečer v ljubljanski operi za abonma B.

»Hamlet« kot popoldanska ljudska predstava se vprizori v nedeljo popoldne točno ob 15. uri v dramskem gledališču. Konec je nekaj minut po šesti uri. Veljajo znižane cene.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V MARIBORU.

Sobota, 12. novembra ob 20. uri zvečer: »Revizor«, ab. C. Kuponi.
Nedelja, 13. novembra ob 15. uri popoldne: »Snegulčica«. Kuponi.
Nedelja, 13. novembra ob 20. uri zvečer: »Čardaška kneginja«. Kuponi.

»Čardaška kneginja« v mariborski operet.

Kot druga operata v letošnji sezoni se igra znana »Čardaška kneginja«, ki je tudi že v prejšnjih sezonah opetovano napolnila gledališče. Zasedba vlog je ostala v splošnem stara. Operato je zrežiral g. Rasberger, dirigira pa jo g. Lojze Herzog. Vlogo mladega kneza igra g. Bratuž, vlogo starega g. Rasberger, vlogo Silve Varescu gdč. Lubejeva, vlogo komtese Stazike gdč. Udovičeva, vlogo Feriharsija g. Grom, mladega grofa pa g. Harastovič. Največ uspehov žanjeta seveda gdč. Lubejeva in Udovičeva, med moškimi pa je spiritus movens g. Harastovič s svojim neusahljivih humorjem in s svojo izvrstno komiko. Podajanje je prav dobro, le zbor, zbor! Ali ga res ni režiserja, ki bi ga prisilil do večje neprisiljenosti in do onega oživetja, ki bi efekt vseh naših glasbenih predstav gotovo znatno, znatno dvignilo? Občinstvo se zabava in to je — pri opereti glavno in nadejamo se, da bo s tem zadovoljna — tudi gledališka blagajna. R. R.

Mariborsko gledališče pripravlja v drami komedijo slavnega ruskega feljtonista Arkadija Averčenka »Igra s smrtjo«. Operata študira muzikalno in vsebinsko prelepo Loharjevo »Evo«, opera pa pripravlja Verdijevo »Ples v maskah« ter priljubljeno opero »Madame Butterfly«, ki je žela že lani mnogo priznanja. Kot prva ljudska igra te sezone se bodo igrali Jurčič-Govekarjevi »Rokovnjači«, katerih premijera bo še ta mesec.

»Zbor«. Št. 9 in 10 obsega 16 strani glasbenega dela in 10 strani glasbeno-književne priloge. Zanimive so harmonacije oziroma priredbe za koncert slovenskih narodnih pesmi. Na prvem mestu je priobčena priljubljena **Hubadova** koroška narodna »Gor čez jezero«; dalje objavlja dr. Anton **Schwab** tri prleške narodne in predlaga naj bi se na koncertu pele s spremljevanjem harmonike, torej tako kot jih narod poje. L. **Zepič** je prispeval blagoglasno štajersko »Oj, dobro jutro mamica; C. **Pregelj** je ustregel s svojo »Ena ptička priletela«,; Jos. **Pavšič** podal dokaz, kako se da priprosto narodno peesm obleči s koncertno obleko; Z. **Prelovec** je podobno priredil narodne »Ena ptička« za mešani in moški zbor, E. **Adamič** pa je na podlgai motivov narodne »Preizkušena zvestoba« ustvaril umetno skladbo v narodnem tonu. Književna priloga »Zborov« ima raznovrstno, zanimivo vsebino z beležkami iz našega glasbenega življenja ter delovanja pevskih društev. Letna naročnina na »Zbore« znaša le 40 Din, zato naj bi list s pridnim naročevanjem podprli vsi oni, ki se bavijo z glasbo in ljubijo našo pesem!

VSEM SOKOLSKIM DRUŠTVOM!

Dan 12. in 13. novembra je posvečen spominu naših od Italije kruto preganjanih in zatiranih bratov in sester v Julijski Krajini. Pokrajinski odbor Jugoslovenske Matice je pozval vsa društva in organizacije, da prirede te dneve skupne manifestacije. Pozivljamo vsa bratska društva, naj store vse potrebno, da se te manifestacije izvrše v vseh krajih, kjer je Sokolstvo. Ves narod se naj združi k skupni manifestaciji, ki bodi mogočen protest proti najkrutejšemu nasilju tega stoletja. Zdravo! — Starešinstvo J. S. S.

SILNE NEVIHTE V TRIGLAVSKEM POGORJU.

V četrtek zjutraj so besneli v triglavskem pogorju silni nalivi. Najsilnejši naliv je trajal od 9. do 10. ure dopoldne. Vsi hudourniki in bohinjska Savica so začeli naglo naraščati. V Bohinju je prestopila Savica strugo ter poplavila bližnjo okolico. Voda je udrla v hiše in hleve. V nekaterih hišah je stala nad meter visoko. Cesta med Bohinjem in Bledom je bila na več mestih dalje časa pod vodo. Deželna cesta Bitnje — Bohinjska Bistrica je na več krajih tako razruvana, da je na njej ustavljen ves promet. Pri Ribnem je odnesla voda leseni most. Pri Radovljici je narasla vse do Litije.

Sava je močno narasla tudi pri Ježici in Tomačeveem. Prestopila je bregove ter poplavila njive in travnike. Prebivalstvo je bilo že v resnih skrbeh, da pride do katastrofalne poplave. Most pri Sv. Jakobu ob Savi je bil pod vodo, vsled česar so se morali vporabljati ljudje na potu iz Sv. Jakoba v Ljubljano in obratno črnuški most. Sava je močno narasla vsee do Litije.

Včeraj ponoči je začela Savica v Bohinju, kljub ponavljajočim se nalivom zopet naglo padati, tako da je večja povodenjska katastrofa odstranjena.

DVOJNI UMOR V BOGOJEVU.

V Bogojevu se je odigrala te dni ob priliki neke poroke krvava drama. Na svatovščini so bili med drugimi tudi stari Török in njegov sin Emerihter Madžar Josef Kalocy.

Med plesom je prišlo do prepira med Török-om in Kalocy-em. Kalocy je starejšemu Töreku in sinu očital, da sta pri zadnjih skupščinskih volitvah volila radikalnega kandidata. Oče in sin sta se nato odstranila ter pustila nasilneža v miru. Kalocy je še naprej popival ter se opijanil.

Med potjo proti domu so se zopet srečali. Pričeli so se iznova prepirati. Mlajši Török je zgrabil Kalocy-a ter ga vrgel ob tla. Nato je potegnil nož ter ga hotel zabosti. Kalocy-u pa se je posrečilo izpuliti napadalcu nož iz rok, nakar je Töreka petkrat zabodel v trebuh. Török je hotel zbežati, pa bilo je že prepozno. Po par korakih se je zgrudil mrtev na tla.

Ko je stari Török videl, kaj se je s sinom zgodilo, je hotel Kalocy-a zgrabiti. Madžaron pa ni dolgo premišljeval. Zabodel je i starega Török-a v trebuh. Rana je smrtnonevarna. Ranjenčevo stanje je brezupno.

Kalocy je po krvavem dejanju zbežal, vendar pa se je naslednji dan prijavil sam državnemu pravdniku v Somboru.

Značilno je, da je bil tudi Kalocy-jev brat pravtak nasilnež kot je on. Pred leti je namreč zabodel nekega našega orožnika ter nato zbežal na Madžarsko, kjer še sedaj živi.

KONGRES TRAFIKANTOV V BEOGRADU PROTI ZNIŽANJU ODSTOTKOV.

Dne 6. t. m. predpoldne se je vršil v Beogradu veliki protestni zbor Zveze prodajalcev tobaka, in sicer proti znižanju odstotkov provizije, ki jo jim država daje od prodaje tobaka. Kongres je otvoril gosp. Dr. Bogdanović iz Beograd. Za predsednika je bil izvoljen gosp. Milakovič iz Zagreba, za podpredsednika pa gosp. Franc Belinc iz Ljubljane.

Prvi govornik gosp. Ace Bajić, podpredsednik zveze v Beogradu je povdarjal, da nastopa finančni minister v tem vprašanju, kakor trgovec.Na eni strani se izdajajo vedno nova dovoljenja za prodajo tobaka, a po drugi se provizija vedno zmanjšuje.

Invalid major v p. Tujoševič je govoril zelo dolgo in temperamentno. Trafikantom, to je samo malim socijalno zelo šibkim ljudem, se zmanjšujejo odstotki, ne da bi se s tem pomagalo invalidom, kakor je rečeno, temveč zato, da dobi upravni odbor, velike tantijeme.

Gosp. Belinc Franc iz Ljubljane je povdarjal, da slovenski trafikanti gladujejo, ker ne zaslužijo pri prodaji tobaka toliko, da bi se zamogli preživljeti. Slovenski trafikanti so siromašni, ki nimajo lastnega kapitala za obrat, in so po večini invalidi, vdove ali sirote. Dovoljenje za prodajo tobaka, se izda vsakemu, in ne bo dolgo, ko ga bo imel vsak kadilec.

Končno je bila soglasno sprejeta resolucija v kateri so navedene vse zahteve trafikantov, o katerih smo že poročali.

Upamo, da se bo vlada na upravičene zahteve trafikantov ozirala.

Sport.

NOGOMETNI TURNIR ZA GOSPOSVETSKI POKAL

v nedeljo 13. t. m. ob 14. uri na prostoru S. K. Ilirije.

Kakor smo že poročali, se odigrajo letošnje tekme za prehodni Gosposvetski pokal, katerih prebitek gre v korist Jugoslovenske Matice, v nedeljo dne 13. t. m. v okviru Rapallskega dne Jugoslovenske Matice. Svoje sodelovanje v teh nacijonalnih sportnih prireditvah so prijavili SK Ilirija, SK Slovan, ŽSK Hermes in ASK Primorje, torej četvorica naših najmočnejših in najzavednejših klubov. K prireditvam so avizirani zastopniki raznih oblasti, v presledku med semifinalom in finalom je na programu nagovor zastopnika Jugoslovenske Matice na sportnike in publiko. Po možnosti se vrši pred pričetkom ter v presledkih med posameznimi tekmami promenadni koncert godbe Dravske divizije.

Tekme se vrše v sledečem redu: V semifinalu nastopita ob 14. kot prva dvojica Hermes in Slovan. Zmagovalca teh dveh tekem absolvirata nekako ob 15.45 odločilno tekmo za razpisani pokal. Vsaka tekma traja le 45 minut, torej polovico normalnega časa. Ob neodločenem izidu sledi podaljšek dvakrat po 10 minut, nato po potrebi žreb.

Turnir je organiziran tako, da zbere na dan odločilnih tekem na igrišču čim več sodelujočih klubov. Tudi s strogo sportnega stališča bo učinkoval pestri in nevsakdanji razpored in hitro izmenjavanje nasprotnikov zelo privlačno tudi na publiko ter ji nudil mnogo sportnega užitka.

Ali sme kapetan odstraniti igrača z igrišča? Ker je kapetan nekega nogometnega angleškega kluba odstranil enega svojih igračev z igrišča, se je na Angleškem sprožilo vprašanje, če je kapetan sploh upravičen, kakega svojih igračev iztirati z igrišča. Tajnik Wall angleškega nogometnega saveza je mnenja, da ima samo sodnik pravico, igrača izključiti, da tedaj kapetan v to ni upravičen.

BORZE, dne 11. novembra 1927.

Devize in valute.

Ljubljana. Berlin 13.54 — 13.57 (13.555), Curih 1094 — 1097 (1095.5), Dunaj 8.0025 do 8.0325 (8.0175), London 276.35 — 277.15 (276.75), Newyork 56.74 — 56.75 (—), Pariz 223.25 — 0, Praga 168.40 — 168.45 (—), Trst 308 — 310 (309).

Zagreb. Dunaj 8.0025 — 8.0325, Berlin 13.54 — 13.57, Budimpešta 9.955 — 9.985, Milan 308 — 310, London 276.35 — 277.15, Newyork 56.65 — 56.85, Praga 168.05—168.85, Curih 1094 — 1095.5.

Curih. Beograd 9.18, Berlin 123.65, London 25.2625, Newyork 518.55, Pariz 20.3675, Milan 28.16, Praga 15.37, Budimpešta 90.825, Bukarešta 3.21, Dunaj 73.15.

Efekti.

Ljubljana. Celjska 164 — 0, Ljubljanska kreditna 133 — 0, Praštediona 890—0, Kreditni zavod 160 — 0, Strojne 0 — 80, Vevče 136 — 0, Ruše 280 — 295, Stavbna 56 — 0, Šešir 104 — 0.

Ljubljanska blagovna borza. Les: Tendenca nespremenjena. Zaključena sta bila dva vagona. — Deželni pridelki: Tendenca za pšenico nespremenjena, za turščico čvrsta. Zaključena sta bila dva vagona pšenice. Cene so ostale nespremenjene.

NEKULTURNI HINDENBURG.

Znano je, da ni Hindenburg od svojega vstopa v kadetnico čital nobenih drugih knjig ko vojaških. Zato ni čudno, če nima Hindenburg nobenih simpatij za literaturo in glasbo.

Vendra pa so bili tudi Nemci presenečeni, ko so čitali v »Weltbühne« sledečo neverjetno storijo o svojem predsedniku republike.

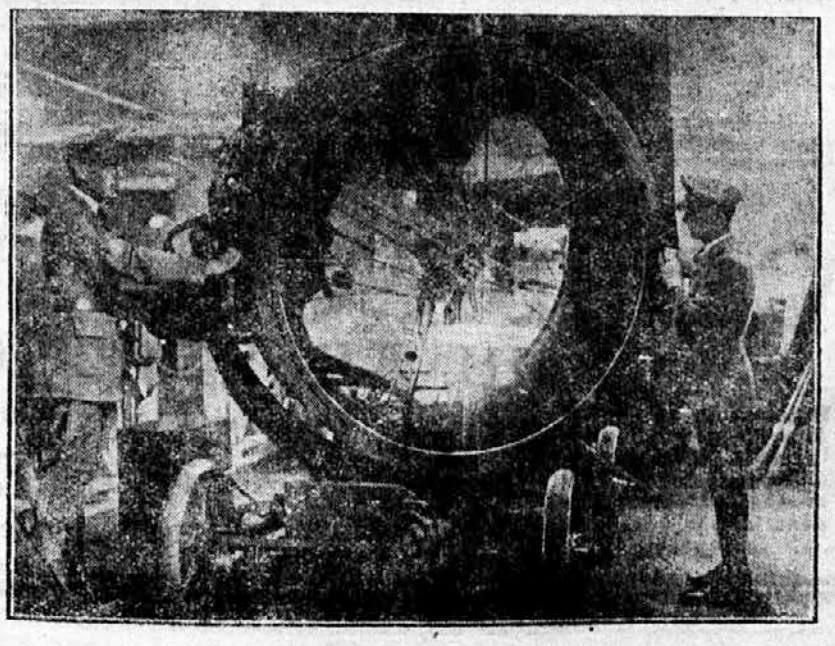

Največji reflektor na svetu od bilijona sveč. Last ameriške armade.

Hindenburga je ravno slikal neki nemški slikar-umetnik. Med slikanjem sta se pogovarjala o raznih stvareh in tako je prišel pogovor tudi na Goetheja.

»Goethe« — je dejal stari gospod — pravzaprav sploh ni bil noben pravi Nemec. Te njegove večne afere z ženskami . . .

Toda, ekscelenca — je odgovoril z začudenjem slikar — ravno tem ženskim zadevam se imamo zahvaliti za nesmrtna Goethejeva dela.«

»No, da« — se je odrezal stari gospod. »To je tudi edina olepševalna okolnost.«

Brez komentarja.

Književnost.

DVE NOVI PUBLIKACIJI V SPOMIN RAPALSKEGA DNE: ZA NAŠE PRIMORJE«.

Izdala Jugoslovenska Matica v Ljubljani, cena 4 Din in **»Bolne stranice za rapalski dan«**, izdala Jugoslovenska Matica v Splitu, cena 10 Din. Sedem let je že minulo, odkar je naša država pod pritiskom takrat premočne oboroženе sile Italije morala podpisati rapalsko pogodbo in izročiti 600.000 naših najboljših rojakov na milost in nemilost italijanski oblasti. Da ne pozabijo tisti, ki jim čas briše iz spomina doživljeno ponižanje našega naroda, da bodo poučeni oni, ki jim prezskrbno poteka mladost v svobodni Jugoslaviji, v ta namen sta izdani pričujoči knjižici. Z živo besedo popisujeta, kako tepta s tisočletno kulturo bahajoča se Italija najnavadnejše človeške pravice naših bratov, kako jim požiga domove, kako jih vlači po ječah, kako krade materam duše njihovih otrok, kako preganja vse, kar jih je iz rodu »ščavov«. Ko je pred petdesetimi leti mučena slovanska raja na Balkanu klicala na pomoč zoper Turka, je povsod med Slovenci, v mestih in na kmetih, vladalo ogromno zanimanje za dogodke na Turškem. In danes, ko je trpljenje našega naroda pod Italijo stokrat hujše kot je bilo tiste čase pod Turki, ko nam vsak dan prinaša novih groznih vesti ne iz daljne Turčije, temveč iz našega Primorja, ki nam je po krvi in duši vendar najbližje, danes vzemimo obe knjižici v roke, prečitajmo jih do zadnje vrstice in si prebrano vsebino vtisnimo globoko v srce, da ne pozabimo na sramoto, ki je omadeževala slovensko zemljo.

Knjižici se dobita pri Jugoslovanski Matici v Ljubljani in v knjigarnah, odnosno pri vseh podružnicah Jugoslovenska Matice v Sloveniji.

Ilja Erenburg: 80

Ljubezen Jeanne-e Ney.

(Iz ruščine prevedel S. L.)

Gaston je celo zasumil, da je mogoče tudi ona udeležena pri umoru njegovega gospodarja. V takem slučaju jo lahko izda in s tem sebe popolnoma zavaruje. Lahko je pa tudi res da se je Jeanne že včeraj odpeljala. Saj je Gaston sam slišal, kako jo je gospod Rajmond Ney zjutraj pognal iz hiše. Razumljivo je, da se je odpeljala. Pismo je pisala torej še včeraj. Če jo Gaston ovadi kot sumljivo umora, lahko sebi izpodnese stališče, če se izkaže, da je Jeanne nedolžna, ker bi vse prišlo v javnost in bi se advokati začeli trgati okoli zapuščine. Gabrijeli bi postavili varuha. Skratka: vsi upi bi šli po vodi. Zato bo pa najboljše, da se vse to utaji. Moskva je daleč. Moskva — to ni Lyon in bo Jeanne tam najmanj eno leto. Ta čas bo pa Gastonova boljša polovica izdihnila, tako se vsaj lahko upa, in ta čas bo tudi zakonska zveza z Gabrijelo uradno posvedočena in zakonito urejena. Takrat se mu pa Jeanne ni več bati.

Ko je Gaston tako zaključil svoje prevdarjanje je stopil v sobo Gabrijele. Slepica je tiho ležala na postelji. Ko jo je Gaston poklical, se ni odzvala. Tedaj je pa on zaprl za seboj vrata, stopil k postelji, potresel bolnico za rame in šepetaje nad njo zarežal.

— Dovolj bo vaše komedije! Jaz vam bom zdaj namesto vašega očeta, ki mi je tik pred svojo smrtjo velel, naj vas vzamem za ženo. Razumete? . . .

Pri teh besedah je odpadli nos začutil, da premalo povdarja svojo avtoritetnost in je zato sklenil, da bo Gabrijelo tikal.

— Pretepal te ne bom. Ti pa glej, da nikomur ne rečeš niti besede! Niti besede, ali slišiš! Do poroke moraš brezpogojeno molčati. Tudi o Jeane-i naj se ti ne zaleti! Drugače ti ne bo dobro in te bom . . .

Gaston se je sklonil in šepnil slepici v uho:

— Drugače te bom zadavil!

Gabrijela je zamolklo vzkliknila. Gaston je videl, da je za prvič dovolj. Vrnil se je v kabinet in pozvonil doktorju Lénier, ki je lečil njegovo ženo:

— Oprostite, doktor, da vas vznemirjam! Rad bi vas namreč vprašal, kako je z mojo ženo? Ne, ne, saj se ne vznemirjam. Lahko mi prav odkrito poveste, ker sem pripravljen na vse. Da vam naravnost povem: rad bi vedel, koliko življenja ji še prisojate . . . Hvala vam, gospod doktor. Prosim vas, da smatrate ta pogovor za poset.

Kakšna gesta! Gospod Rajmond Ney bi ga gotovo obsojal zaradi take razsipnosti. Dedič solidne blagajne si je pa pač lahko na podlagi tako veselih okoliščin privoščil tako velikodušnost!

Dobro uro nato je prišel v pisarno gospod Elis Renon, da poišče in si ogleda mesto zločina. Odpadli nos se je med zaslišanjem dobro potrudil, da bi opravičil zaupanje svojega pokojnega gospodarja. Bil je primerno potrt, jasen in razumljiv v odgovorih in je razveselil celo skeptično srce gospoda preiskovalnega sodnika. Potrdil je, da je slepica izredno občutljiva in bolestno vsprejemljiva za rezke vtise, ter da često trpi na živčnih napadih, ki se vedno vežejo z izgubo spomina in govora. Pošteno je odstranil najmanjši sum od služkinje Tonette, o kateri je izpovedal, da nikdar ne spi v pisarni. Na sodnikovo vprašanje, če se kdo drugi ostaja ponoči v pokojnikovi pisarni, je odgovoril:

— Prej je tukaj živela nečakinja pokojnika, ki je pa še včeraj odšla k sorodnikom v inozemstvo.

Nato se je pa zbal, da s tem odgovorom strogi gospod sodnik ne bo prav zadovoljen in je še pristavil:

— Je pa to popolnoma pošteno dekle in je bila jako navezana na svojega strica. Odpeljala se je včeraj proti večeru in sem jo še sam spremil.

Odpadli nos je nežno skrbel za vso družino svojega pokojnega gospodarja in je tudi Jeanne-o obvaroval pred vsakim sumničenjem.

33.

Dokler ni dogorela cigara.

Ko je Gaston zvedel, da so zločinca že dobili, je bil voljan, da se Gabrijela nekoliko izleči. Njegova prepoved, da ne sme izdati niti Jeanne-e, niti njegovih vročih čuvstev, je pa veljala še naprej. Posebno je pazil Gaston na to, da se ne razve njegovih načrtov, po katerih je on računal na skorajšnjo zakonsko zvezo z Gabrijelo. Pričevanje slepice ni bilo sicer dolgo, zato pa zelo važno. Vsa izpovedba se je sukala samo okrog zadržanega površnika. Domneva, da je morilec mogoče podvrgel listnico, se je po Gabrijelinem pričevanju razblinila. Ko je gospod Renou primerjal fotografijo in podpise, ni nič več dvomil o Andrejevi krivdi. Absurdno obnašanje obdolženca pri zaslišanju in njegova očitna razburjenost, če se je omenjala ulica Tibonmairy, je to prepričanje utrdila. Renou je čestital gospodu Botis-u, šefu kriminalne policije, ker to ni bil majhen uspeh. Vse okoliščine so kazale na to, da je zločin izvršil vešči profesijonal in ne novinec.

(*Dalje* prih.)

Hektografični aparati zvitki, masa, črnilo, trakovi,

Telefon 2980. dobite vedno in najceneje pri Telefon 2980.

LUD BARAGA - LJUBLJANA, Šelenburgova ulica štev. 6.

Najboljša v materijalu in v konstrukciji so:

Josip Petelinca

šivalni stroji in kolesa

Gritzner, Adler, in Phönix.

Najlepše opreme, pouk v vezenju brezplačen.

Nizke cene tudi na obročna plačila.

Ljubljana ob vodi blizu Prešernovega spomenika.

SUKNO-DOUBL KAMGARN
za moške obleke, velika izbira — nizke cene
R. Miklauc ‚Pri Škofu'
Ljubljana, Lingarjeva ul.

VELOUR IN PLIŠ
za damske plašče, velika izbira — nizke cene
R. Miklauc ‚Pri Škofu'
Ljubljana, Lingarjeva ul.

Štev. 31247/27.
ref. IX.

Razpis dobave.

Mestna občina ljubljanska razpisuje za mestne režijske vožnje dobavo sledečih krmil (franko skladišče Povšetova cesta 8) in sicer:

50 000 kg prvovrstnega ovsa oz. zdrave koruze,
45.000 kg prvovrstnih suhih pšeničnih otrobov,
50 000 kg pšenične slame.

Dobave naj se vrše sukcesivno in tako, da bode oves in otrobe dobavljati vsaki drugi mesec po en vagon.

Izplačevalo se bo isto tako sukcesivno, kadar se vrši dobava. Odtegljaji se upoštevajo kot pri dobavah za državo.

Ponudbe z vzorci in navedbo cen je vposlati do 16. novembra 1927 popoldne mestni pristavi, Povšetova cesta štev. 8.

Mestni magistrat ljubljanski.

dne 5. novembra 1927.

VINOCET

tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana
nudi
najfinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.
Zahtevajte ponudbo. Telefon štev. 2389.
Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.
Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstr.

TISKARNA „MERKUR“
GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.
TELEFON ŠTEV. 2552. TELEFON ŠTEV. 2552.
Se priporoča za vse v tiskarsko stroko spadajoča dela

MALI OGLASI.
Za vsako besedo se plača 50 par. Za debelo tiskane pa Din 1.—.

Gospodična
vešča vseh pisarniških del išče službe. Gre tudi eden do dva meseca brezplačno. Cenjene ponudbe prosi na upravo lista pod »Marljiva«.

Stanovanje
obstoječe iz kuhinje in ene do dveh sob išče mirna stranka v bližini Križevniške cerkve ozir. Tržaške ceste. Cenj. ponudbe se prosi na upravo lista pod »Stanovanje«.

Premog - Čebin
Wolfova 1/II. - Telef. 2056

Kupi se
Planinski Vestnik št. 1., XVIII. letnik 1912. Ponuditi v upravi lista.

Najvarneje in najugodneje se nalaga denar pri pupilarnem zavodu, ki obstoji že 64 let

CELJSKA MESTNA HRANILNICA

V CELJU, KREKOV TRG (v lastni palači pri kolodvoru)

Prihrankom rojakov v Ameriki, denarju nedoletnih, ki ga vlagajo sodišča, ter naložbam cerkvenega in občinskega denarja, posveča posebno pažnjo.

Za hranilne vloge jamči poleg premoženja hranilnice

ŠE MESTO CELJE

z vsem premoženjem in vso davčno močjo.

Hranilnica daje posojila na zemljišča, po najnižji obrestni meri. Vse prošnje rešuje brezplačno.

Izdajatelj: Aleksander Železnikar. — Urejuje: Vladimir Svetek. — Za tiskarno »Merkur« odgovoren: Andrej Sever. Vsi v Ljubljani.